

Course of business. Viz Course of dealing; Doing business.

Farming business. Viz Farming purposes.

Private business. Soukromý podnik. Takový podnik či obchodování, ve kterém kapitál, čas, práce, úsilí a inteligence se spojí za účelem zisku a profitu pro soukromé účely a využití.

Public business. Veřejný podnik. Základním rysem takového podniku je, že musí být využíván veřejností nebo že prodává a kupuje zboží takovým způsobem, že ovlivňuje danou komunitu ve velkém rozsahu např. zábováním, cenou atd. Viz Corporation.

Business bad debts. Nedobytné obchodní pohledávky. Obligace získané v souvislosti s provozováním obchodu nebo podnikání, které jsou zčásti nebo zcela bezcenné. Tyto pohledávky jsou odpočitatelné při stanovení základu daně z příjmu na rozdíl od neobchodních dluhů, které se považují za nečekané ztráty a týkají se jich určitá omezení. Viz též Bad debts.

Business entry. Obchodní zápis. Písemný záznam nebo poznámka o skutečnosti nebo události realizované v běžné obchodní činnosti u podniku, kde se běžně vedou takové záznamy, a to buď přímo v okamžiku dané události nebo za nějaký čas po ní. U.S. v. Chong, ACMR, 8 M. J. 592.

Business entry rule. Pravidlo pro předkládání obchodních záznamů a zápisů. Je výjimkou z pravidla o svědectví z druhé ruky a dovoluje předložit tyto zápisy, učiněné v běžném provozu podniku jako důkaz, i když osoba, která je provedla není u soudu přítomna. Fed. Rules Evid., Rule 803 (6); 28 U.S.C.A. § 1732. Viz též Business records exception.

Business judgment rule. Pravidlo obchodního úsudku. Toto pravidlo zbavuje vedení společnosti odpovědnosti za škody vzniklé při obchodních transakcích korporace, pokud byly uskutečněny v rámci působnosti korporace a pravomocí jejího vedení a je tu odůvodněný předpoklad, že tyto transakce byly provedeny s řádnou péčí a v dobré víře. Nursing Home Bldg. Corp. v. De Hart, 13 Wash., App. 489, 535 P. 2d 137, 144.

Business pursuit. Soustavná obchodní činnost. Termín používaný v pojišťovnictví při vyloučení možnosti uzavřít pojištění domácnosti a který znamená stále a pravidelné provozování obchodní nebo podnikatelské činnosti za účelem obživy jako např. řemeslo, povolání nebo obchodní činnost. Industrial Indem. Co. v. Goettl, App. 138 Ariz. 315, 674 P. 2d 869, 872.

Business records exception. Výjimka, týkající se obchodních záznamů. Je to výjimka z pravidla vylučujícího svědectví z druhé ruky, která dovoluje, aby původní rutinné záznamy (ať již jsou nebo nejsou součástí „podnikání“) byly použity jako důkaz, i když jsou v podstatě svědectvím z druhé ruky. Podle tohoto pravidla je takový důkaz přípustný, jestliže byl záznam identifikován osobou, která ho pořídila nebo osobou, která kontrolovala jeho vedení, jako původní a první zápis učiněný v čase transakce nebo v krátké době po ní v běžném provozu podniku tím, kdo měl za povinnost takový záznam učinit a věděl o této transakci z vlastní zkušenosti. Simmons v. State, 175 Ind. App. 333, 371, N.E. 2d 1316, 1320. Viz též Business entry rule.

Business tort. Úmyslné porušení práva v obchodě. Mimosmluvní porušení zákonné povinnosti podnikem, které zapříčinilo škodu nebo újmu na zdraví.

Busones comitatus. Baroni v hrabství podle starého anglického práva.

But. Avšak, ledaže, ale, s výjimkou, naopak, a také, přece však.

„But for“ test. „Nebýt něčeho“ test. Test, který se užívá při určení odpovědnosti za úmyslné porušení práva k zjištění příčinné souvislosti, tedy jestli-by žalobce neutrpěl újmu, kdyby nebylo jednání žalovaného. Dnes je tento test všeobecně zpochybňován vzhledem k řadě modifikací, v nichž je nutno ho aplikovat.

Butler's ordinance. Butlerův výnos. Podle starého anglického výnosu měl dědic právo na potrestání plýtvání a marnotratnosti i za života svého předka.

Buttals. Čelní hranice pozemku. Viz Abuttals.

Butted and bounded. Vymezený a ohraničený. Obrat, který se užívá v realitním obchodě k uvedení hranic pozemku. Viz Butts and bounds.

Butts. Meze. Podle starého anglického práva tento výraz označoval úzké pruhy země na konci polí, kde se obracel pluh (neboli tzv. „headlands“). „Sidelings“, postranní mez, byla podobně nezoraná půda po stranách pole. Také stělnice pro lukostřelce.

Butts and bounds. Meze a hranice. Obrat používaný při realitním obchodě popisující čelní strany a postranní hranice pozemku. Výraz „metes and bounds“ má stejný význam.

Úhly nebo body, kde tyto hranice mění svůj směr. Viz Abuttals; Metes and bounds.

Buy. Koupit. Nabýt vlastnictví věci zaplacením dohodnuté ceny nebo poskytnutím odpovídajícího protiplnění nebo dohodou o tomto záměru; získat zaplacením kupní ceny nebo hodnoty. Obdržet něco za určitou cenu, obvykle v penězích. Viz též Purchase.

Buy American acts. „Buy American“ zákony. Federální zákony a státní zákony, které požadují, aby ve vládních smlouvách byla dávana přednost americkému zboží před zbožím zahraničním. Účelem těchto zákonů je ochrana domácího průmyslu, zboží a pracovních sil. Viz 41 U.S.C.A. § 10.

Buy and sell agreement. Dohoda o koupi a prodeji. Dohoda užívaná zejména v případě vlastnický velmi blízkých korporací nebo u sdružení, kde vlastníci, kteří přežijí druhého (akcionáře nebo partnera) nebo druhou právní osobu (korporaci nebo sdružení) zakoupí podíl zesnulého nebo vystoupivšího vlastníka (akcionáře nebo partnera). Dohoda o koupi a prodeji zajišťuje spořádaný převod podílu v podniku a může příznivě ovlivnit stanovení dědické daně.

Dohoda mezi spoluvlastníky podniku, že za stanovených okolností (obvykle v případě rozdělení, nezpůsobilosti nebo smrti) jsou vystoupivší osoba nebo dědici zesnulého povinni prodat svůj podíl zbývajcímu spoluvlastníku, a to za cenu stanovenou v dohodě buď pevnou částkou nebo na základě nějakého stanoveného postupu pro určení hodnoty v dolarech.

Entity buy and sell agreement. Dohoda o koupi a prodeji právní osoby. Dohoda, kdy právní osoba má koupit podíl vystoupivšího nebo zesnulého vlastníka. Jedná-li se o korporaci, obsahuje tato dohoda obvykle ujednání o vykoupení akcií.

Buy-down. Částečná úhrada. Peněžní částka zaplacená vlastníkem domu nebo bytu v době jeho koupě, za účelem snížení úroků z hypotéky, a tudíž i snížení měsíčních plateb. Stavitelé domů možnost takové úhrady obvykle nabízejí.

Buyer. Kupující. Ten, kdo kupuje; kupec, zejména při koupi nemovitostí. Osoba, která kupuje nebo uzavírá kupní smlouvu. U.C.C. § 2-103 (1) (a). Viz též Purchaser.

Buyer in ordinary course of business. Kupec v běžném obchodním styku. Osoba, která v dobré víře, aniž by jí bylo známo, že by prodej mohl porušit vlastnická práva nebo zástavní práva třetí osoby k dané věci, věc v rámci běžného obchodování koupí od osoby prodávající a kupující zboží; to se nevztahuje na zastavárny. „Koupě“ může proběhnout v hotovosti, výměnou za jinou věc nebo na zajištěný či nezajištěný úvěr. Spočívá v odevzdání věci nebo listin a dokladů o vlastnictví podle uzavřené kupní smlouvy. Nepatří sem hromadný převod, zajištění nebo částečná úhrada dluhu. U.C.C. § 1-201 (a).

Buyer's market. Trh kupujícího. Trh, na kterém je nabídka větší než poptávka.

Buy in. Viz Buying in.

Buying dormant titles. Kupování „spících titulů“. Kupování práv a nároku k nehmotným statkům osoby, která není vlastníkem nebo zemřela. Takové koupě byly prohlášeny za neplatné Anglickým zákonem (1541); obdobně jsou neplatné i ve většině států USA. Viz též Bracery.

Buying in. Vykoupení. Nákup majetku na aukci, nebo v nucené dražbě původním vlastníkem nebo osobou, která má k věci právo.

Buying long. Nákup do zásoby. Koupě akcií s tím, že se budoucnosti očekává jejich prodej se ziskem.

Buying on margin. Lhůtní spekulativní nákup. Nákup akcií, kde část jejich ceny je hrazena v hotovosti a zbytek je kryt půjčkou. Tuto půjčku běžně poskytuje makléř. Viz též Margin account.

Buyout. Skoupení. Nákup kontrolního balíku akcií společností. Takový nákup může být uskutečněn na základě jednání, nabídky nebo při fúzi. Viz též Leveraged buyout.

By. Před určitou dobou; vedle; blízko k; v blízkosti; v důsledku; ne později než v určenou dobu; v souladu s; podél něčeho; prostřednictvím, činností, v důsledku něčeho.

By-bidder. Spolunabízející. Osoba najatá prodávajícím nebo jeho agentem, aby činila fiktivní nabídky a stimulovala tak nabídky ostatních, kteří nabízejí koupi v dobré víře.

By-bidding. Viz Bid.

By bill, by bill without writ. Na základě návrhu, bez writu. Podle starého anglického práva se tímto pojmem označovalo řízení zahájené na základě původního návrhu, na rozdíl od řízení zahájeného na základě původního writu, v současné praxi označuje řízení zahájené na základě capias ad respondendum (viz tam). 3 Bl. Comm. 285, 286. Běžným způsobem zahájení řízení u Královského soudu bylo podání návrhu „bill of Mid-

dlex“ . V řízení zahájeném na základě návrhu nejsou podstatné formální náležitosti nebo povaha žaloby.

By color of office. „Pod rouškou moci úřední“. Úkony učiněné „pod rouškou moci úřední“ jsou takové úkony, k nimž úřad nedává pravomoc. State v. National Surety Co., 162 Tenn. 547, 39 S.W. 2d 581, 583. Viz Color of law; color of office.

Bye — bil — wuffa. V hinduistickém právu zástavní listina nebo podmíněný prodej.

By estimation. Odhadem. V realitním obchodě tento pojem znamená, že rozloha uvedeného pozemku je zjištěna pouze odhadem a nikoliv přesně změřena; má stejný význam jako výraz „more or less“.

By God and my country. Před Bohem a vlastí. Ve staré anglické trestní praxi to byla ustálená odpověď vězně předvedeného k soudu na otázku „Culprit, how with thou be tried?“ — Obviněný, jak budeš souzen?

By — law man. Starosta. Podle starého anglického práva hlava města, reprezentující jeho obyvatele. V některých listinách se setkáváme s pojmy „yeomen“ a „by — law men“. Byli pravděpodobně jmenováni k nějakému účelu a vybaveni omezenou pravomocí ostatními obyvateli v souladu s předpisy (by-laws) dané samosprávou.

Bylaws. Interní předpisy, místní vyhlášky a nařízení. Pravidla, nařízení a normy přijaté určitou asociací nebo korporací apod. pro její vnitřní řízení. Definují práva a povinnosti různých úředníků, osob a skupin v rámci organizační struktury korporace a obsahují pravidla pro rutinní záležitosti jako svolávání schůzí. Většina státních zákonů o korporacích předpokládá, že takové předpisy každá korporace přijme.

Toto slovo se také užívá pro označení místních předpisů, nařízení měst, i když se projevuje v praxi snaha používat pro tento druh předpisů výrazu „ordinance“ a ponechat výraz „by-laws“ k označení vnitřních předpisů korporace.

By reason of. Protože, z důvodu, následkem, prostřednictvím čeho.

Byrnes Act. Byrnesův zákon. Federální zákon zakazující přepravu stávkokazů mezi státy USA 18 U.S.C.A. § 1231.

Byroad. Vedlejší silnice. Úzká nebo místní silnice bez velkého provozu a tak vzdálená hlavní cestě, že veřejnost má na ni kdykoliv přístup.

Bystander. Přihlížející, nezúčastněný. Ten, který stojí blízko; náhodný divák; odtud ten, který nemá žádný zájem na prováděné obchodní transakci. Ten, který je přítomen, ale neúčastní se, divák, pozorovatel, přihlížející.

By the by (též Bye). Souběžně, bez nového řízení. Pojem užívaný ve staré anglické soudní praxi a označující podání proti žalovanému, který již byl ve vazbě na základě žaloby jiného žalobce nebo stejného žalobce v jiné věci. Tento postup dnes není dovolen.

By virtue of. Z moci, jménem, z pověření, na základě něčeho. Phillips v. Houston Nat. Bank, Houston, Tex., C.C.A. Tex., 108 F.2d 934, 936. Kvůli, skrze, při výkonu něčeho. Například peníze, přijaté úředníkem z pověření, z moci jeho úřadu jsou peníze, které úředník přijal v souladu s právem a neporušuje je.

C

C. — **ct.** — **cts.** Zkratka pro cent, centy. Je-li umístěna nad sloupci čísel nebo v jejich záhlaví, označuje dostatečně, v čem jsou uváděny dané položky.

C.A.A. Viz Clean Air Acts.

C.A.B. Civil Aeronautics Board. Úřad pro civilní letectví.

Cabal. Tajný spolek pro politické intriky; intrika. Takto byl označen výbor pro zahraniční věci za Karla II., jehož členy byli Clifford, Ashley, Buckingham, Arlington a Lauderdale, kteří se zabývali možnostmi restaurace papeže. Iniciály těchto pěti jmen tvoří slovo „cabal“ a odtud tento název.

Cabalist. Fr. pr. Komisionář nebo makléř.

Caballeria. „Patřící ke koni“. Byla to feudální držba půdy s povinností vazala poskytnout náležitě vystrojeného jezdce v čase války nebo v případě potřeby lennímu pánu.

Caballerie. Ve španělském právu pozemek získaný příslušníkem vojenské jízdy zábořem. Rozloha této půdy se v jednotlivých provinciích lišila. V těch oblastech Spojených států, které původně patřily Španělsku, je to pozemek sto stop široký a sto stop dlouhý, odpovídá pěti peonias.

Caballero. Rytíř. Ve Španělsku se tak označoval rytíř, neboť byl důstojnější a vznešenější, protože jezdil na koni (caballo) a ne na jiném zvířeti.

Cabana. Kabina, chata.

Cabaret. Kabaret. Místo, kde je vedle restauračních služeb povolena a provozována kabaretní zábava.

Cabaret tax. Kabaretní daň. Daň uvalená vládními úřady na provozování kabaretu.

Cabinet. Kabinet. Poradní orgán nebo rada krále nebo jiné hlavy výkonné moci; např. prezidentský kabinet. Vybraná nebo tajná rada vládce nebo představitele exekutivy; označení vzešlo z místnosti, kde původně tento orgán zasedal.

Prezidentský kabinet vznikl na základě obvyčeji již za prvního amerického prezidenta a slouží potřebám prezidenta. Je poradním orgánem ve věcech, které si prezident přeje konzultovat (v souladu s Čl. II, odd. 2 Ústavy USA). Kabinet se skládá z třinácti ministrů a vládních představitelů — ministr zahraničí (státní tajemník), ministr financí, ministr obrany, ministr spravedlnosti, generální prokurátor, ministr vnitra, ministr zemědělství, ministr obchodu, ministr práce, ministr zdravotnictví, ministr školství, ministr energetiky, ministr výstavby a rozvoje měst a ministr dopravy. Členy kabinetu jsou také někteří další úředníci vlády. Viceprezident se účastní všech jednání kabinetu. Jiní vládní úředníci bývají přizváni k jednání kabinetu o určité otázky. Tajemník vládního kabinetu má za úkol připravovat materiály pro jednání kabinetu.

Kitchen — cabinet. „Kuchyňský kabinet“. Neformální orgán mimokabinetních poradců prezidenta USA.

Cabinet council. Kabinetní rada. Užší ministerská rada v Anglii, složená z nejdůležitějších ministrů, kteří spolu s předsedou vlády rozhodují o vládní politice a činnosti všech ministerstev, poprvé byla zřízena Karlem I.

Cable casting. Kabelová televize. Distribuce televizních programů ve veřejné televizní síti prostřednictvím antén mikrovlnného přenosu koaxiálním kabelem do bydlíště a sídla předplatitelů. Hoffman v. Capitol Cablevision Systems, Inc., 82 Misc. 2d 986, 372 N.Y.S. 2d 482, 484.

Cabotage. Kabotáž. Námořní termín pocházející ze španělštiny označující plavbu od mysu k mysu podél pobřeží bez plavby na volném moři. V mezinárodním právu je pojem kabotáž ztotožňován s pobřežním obchodem, což znamená plavbu a obchodování podél pobřeží mezi na něm ležícími přístavy.

Cachepolus or cachereillas. Nižší soudní úředník, nižší „bailiff“ (viz tam).

Cachet, lettres de. Dopis s královskou pečeti, zatykač. Dopisy, dokumenty, vydávané francouzským králem a kontrastované státním tajemníkem, které zmocňovaly k uvěznění osoby. Byly zrušeny za revoluce r. 1789. Viz Lettres de cachet.

Cacicazgos. Ve španělsko-americkém právu majetek udělený na *caciques*, na hlavy indiánským vesnicím, který přecházel na potomky.

Cadastre. Katastr. Daňový seznam nebo daňový výměr nemovitého majetku. Seznam obchodních cen nemovitostí v dané lokalitě, který se užívá pro vyměření daně z nemovitostí.

Cadaver. Mrtvola, mrtvé lidské tělo; tělo. Cadaver nullius in bonis, k mrtvému tělu nemá nikdo vlastnické právo.

Cadena. Nucené práce. Ve španělštině to znamená řetěz. Podle španělského práva to byl těžký trest vězení, spojený s nucenými pracemi, původně s řetězem spojujícím zápěstí a kotník, spojený navíc i s vedlejšími tresty, jako byl absolutní zákaz výkonu úřadu a v případě časově omezeného trestu úřední dohled po skončení trestu; někdy se označuje jako „vězení v řetězech“. Nicméně spoutávání odsouzených k nuceným pracím řetězy se ještě dlouho užívalo na Filipínách a tento trest přestal být ukládán teprve po obsazení Filipín americkými jednotkami; obecně se tohoto pojmu používá jako výrazu pro uvěznění, i když se odlišuje od pojmu „prison“, který znamená samotné vězení.

Cadena perpetua. Doživotní vězení.

Cadena temporal. Uvěznění na dobu kratší než je doživotí.

Cadere. Lat. končit, přestat; neuspět. Například v obrazech jako *cadit actio*, (breve) — žaloba, (writ) jsou neúspěšné; *cadit assisa* — zasedání soudu je skončeno; *cadit quoesitio* — diskuse končí, není možné dále argumentovat; *cadere ab actione* — neuspět v žalobě; *cadere in partem* — být předmětem dělení, rozdělit se.

Přeměnit se, stát se, být změněn na něco. *Cadit assisa in juratum* — soudní zasedání se mění v porotu.

Cadet. Kadet, mladší bratr. Studenti vojenské akademie ve West Point si říkají kadeti; student námořní akademie v Annapolis — námořní kadet.

Mladší bratr nebo syn.

V Anglii je to mladší bratr; mladší syn; používá se též pro vojenské dobrovolníky, kteří čekají udělení určité hodnosti.

Cadit. Lat. Padá, je neúspěšný, končí, přestává. Viz Cadere.

Caduca. Odúmrť. Caducum, pozůstalost. V kontinentálním právu pozůstalost; majetek, který přechází na dědice. Též absence závěti nebo odkazu. Též odúmrť nebo propadlý, uprázdněný majetek připadající státnímu.

Caducary. Vztahující se nebo mající povahu odúmrťi, uprázdněného majetku, propadnutého nebo konfiskovaného majetku.

Caeteris tacentibus. Když ostatní mlčí; ostatní soudci nevyjádřili žádný názor.

Caeterorum. Ostatní. Jestliže byla zřízena omezená správa pozůstalosti a předmětný majetek nemůže být v jejím rámci spravován, může být ustanovena správa co do zbytku — caeterorum.

C.A.F. Cost and Freight. Cena zboží včetně nákladů na přepravu.

Cafeteria plan. Plán volného výběru. Systém pojišťovacích dávek pro zaměstnance, který jim nabízí vedle běžného pojištění i výběr dalších druhů pojištění až do určité výše (stanovené v dolarech).

Cahier. „Sešit“. Ve starém francouzském právu to byl seznam stížností připravovaný pro zástupce v generálních stavech. Žádost o přezkoumání uvedených stížností.

Cahoos. Společenství, spolek, spojení sil. Viz Conspiracy.

Cairns' Act. Cairnsův zákon. Anglický zákon, opravňující kancléřský soud k řešení otázek náhrady škody. Byl změněn Judicature Act z roku 1873 (Zákon o soudnictví).

Cajolery. Přemlouvání, lichocení. Snaha přemluvit nebo přesvědčit a svěst obviněného falešnými sliby, povzbuzováním nebo informacemi, aby se vzdal svých práv a vypovídal před státním úředníkem. State v. Davis, 73 Wash. 2d 271, 438 P.2d 185, 191.

Calaboose. Vězení. Termín pro věznici, vězení, zejména městské — žalář nebo kobka. Pravděpodobně zkomolenina španělského *calabozo*, žalář.

Calamity. Kalamita, živelná pohroma, stav krajní nouze.

Stav krajní nouze nebo neštěstí způsobené nějakými nepříznivými okolnostmi nebo událostmi. Velké

neštěstí, ztráta nebo pohroma, způsobené často přírodními silami (např. hurikán, záplava atd.). Viz Act of God; Disaster.

Calcutum, calcea. Vyvýšená silnice nebo chodník.

Calculated. Vypočtený, předem vymyšlený, vymyšlený tak, aby dosáhl účelu; pravděpodobně mající určitý důsledek. Kansas City v. Graham, Mo. App., 502 S.W. 2d 411, 415. Vymyšlený, předem rozvážený. Viz Premeditation.

Cale. Protazení pod kýlem. Ve Francii trestání námořníků, připomínající protazení pod kýlem — „keelhauling“.

Calefagium. Calefagium. Ve starém právu právo brát si každoročně dřevo na otop ve stanoveném množství.

Calendar. Kalendář. Zavedený způsob dělení roku na měsíce, týdny a dny; almanach.

Calendar call. Stanovení pořadu jednání. Zasedání soudu, na kterém se projedná nápad nových případů a obvykle se stanoví, kdy bude který případ projednáván. Viz též Trial calendar.

Calendar days. Kalendářní dny. Kalendářní dny mají 24 hodin, ale někdy se užívají synonymně s pojmem pracovní dny. Sherwood v. American Sugar Refining Co., C.C.A.N.Y., 8 F.2d 586, 588. Čas od půlnoci do půlnoci. Lanni v. Grimes, 173 Misc. 614, 18 N.Y.S. 2d 322, 327. Tolik dní, kolik je uvedeno v kalendáři.

Calendar month. Kalendářní měsíc. Časový úsek určený dny daného měsíce. Numericky odpovídá začátku následujícího měsíce bez jednoho dne. State v. Jones, 208 Neb. 641, 305, N.W. 2d 355, 358.

Calendar week. Kalendářní týden. Sedm dní v týdnu, počínaje nedělí a konče sobotou. Lhůta může být určena na kterýchkoli sedm dní daného měsíce. Gapeau v. Stillman, 18 Ohio St. 2d 63, 247 N.E. 2d 461, 462.

Calendar year. Kalendářní rok. Období od ledna do prosince. Obvyčejně 365 dní, kromě přestupného roku. Rok se skládá z dvanácti měsíců lišících se svojí délkou. Viz též Accounting period.

Court calendar. Pořad soudu. Seznam případů zařazených na pořad jednání soudu. Též se užívá výrazu „trial list“ nebo „docket“ (viz tam).

Special calendar. Zvláštní pořad. Seznam případů zařazených na pořad soudu, u nichž je nařízeno jednání nebo dokazování.

Calends. Lat. Calendae; Kalendy. V Římě to byl první den v měsíci, nebo den připadající na novu, což obvykle spadalo vjedno. Jestliže byl předřazen výraz *pridie*, předcházející den, znamenalo to poslední den měsíce předcházejícího; např. *pridie calend. Septemb.* je poslední den v srpnu. Jestliže bylo předřazeno nějaké číslo, znamenalo ten den předchozího měsíce, který o tolik předcházel uvedený měsíc, např. desáté kalendy říjnové připadají na 20. září. V březnu, květnu, červenci a říjnu začínaly kalendy šestnáctého dne a v ostatních měsících dne čtrnáctého. Kalendy jsou vždy označeny jménem měsíce následujícího a jsou vypočítány nazpět od prvního dne tohoto měsíce.

Calends, Greek. „Řecké kalendy“. Metaforické vyjádření času, který nikdy nepřijde, neboť Řekové neměli žádné kalendy (viz výše).

Call. s. Předvolání, příkaz dostavit se, shromáždit se; požádat, vyzvat k zaplacení.

Banking. Bankovníctví. Žádat, vyzvat k zaplacení půjčky.

Contract. Smlouva. Je-li tento pojem užit v souvislosti se smlouvou, znamená obvykle výzvu k plnění nebo zaplacení, většinou formální (pisemnou).

Conveyance. Převod nemovitostí. Viditelné body a objekty v krajině, uvedené v udělovacích listinách nebo jiných vlastnických listinách a dokladech o převodu pozemku, které určují hranice pozemku a musí odpovídat záznamu v katastrálních mapách. Také směr a délka těchto hranic. Viz též Metes and bounds.

Corporation law. Korporační právo. Výzva pro zapsané akcionáře, aby zaplatili splátku na cenu akcií. V této souvislosti může mít tento pojem následující tři významy (1) rozhodnutí vedení o zvýšení kapitálu z poplatků členů společnosti, (2) oznámení tohoto rozhodnutí plátcům, (3) doba splatnosti daného poplatku.

Securities. Cenné papíry. Opce nebo smlouva, která dává akcionáři možnost koupit uvedené množství akcií za zvláštní cenu k určitému datu. Cohn Ivers & Co. v. Gross, 56 Misc. 2d 491, 289, N.Y.S. 2d 301. Viz též Call option; Put.

Call. v. Požádat nebo vyžádat; vyvolat jménem nebo předvolat; vyzvat k okamžitému zaplacení dluhu nebo půjčky nebo k jeho zaplacení do určené lhůty; žádat akcionáře, aby zaplatili další kapitál; vypovědět závazek před jeho dospělostí; vyzvat určité osoby, aby se dostavily, tak, že se nahlas vyvolají jejich jména, ať již podle předem určeného pořadí nebo nahodile.

Callable. Splatný na požádání před datem splatnosti, vypověditelný. Vydání cenných papírů (např. obligací), které může být proplaceno (celé nebo zčásti) vydávající společností před datem splatnosti na požádání. Tento termín se též používá pro označení preferenčních akcií, které mohou být vypovězeny vydávající společností.

Callable bonds. Vypověditelné obligace. Obligace, které mohou být vyplaceny před dobou splatnosti. Obligace, která dává vydavateli právo, aby její část byla vyplacena před dobou splatnosti. Jestliže vydavatel souhlasí s tím, že vyplatí více než je nominální hodnota obligace, označuje se taková platba, přesahující nominální hodnotu obligace, prémie. Viz též Redemption.

Called upon to pay. Donucený nebo vyzvaný k zaplacení.

Call feature. Ustanovení o vypověditelnosti. Takové ustanovení v obligaci, které dovoluje, aby ji vydavatel vypověděl před splatností. Viz Callable bonds.

Call girl. Prostitutka objednávaná telefonicky.

Calling. Povolání, zaměstnání, práce, profese.

Calling the plaintiff. Vyzvání žalobce. Ve starém anglickém právu praxe, podle níž se nezhájilo řízení, jestliže se žalobce, přestože byl předvolán, nedostavil k soudu.

Calling to the bar. Udělení titulu barristera. V anglické praxi získání členství v advokátní komoře.

Calling upon a prisoner. Výzva k obhajobě. Jestliže vězeň byl shledán vinným na základě obžaloby, soudní úředník se na něj obrátí a vyzve ho, aby uvedl důvody, proč by neměl být odsouzen.

Call loan. Vypověditelná půjčka. Půjčka, kterou může věřitel kdykoliv vypovědět, obvykle ve lhůtě 24 hodin.

Call option. Prémiový opční obchod. Převoditelný instrument, kterým vydavatel opce dává, za určitou peněžní částku (prémii), kupujícímu neodvolatelné právo volby nákupu určitého množství akcií za předem stanovenou cenu („exercise price“ nebo „striking price“), a to kdykoli před stanoveným termínem. Gordon & Co. v. Board of Governors of Federal Reserve System, P. C. Mass., 317 F. Supp. 1045, 1046. Opce, jejíž držitel (tedy ten, kdo zaplatil za opci) má právo koupit určitou komoditu nebo cenné papíry za pevnou cenu, ve stanoveném množství a během stanovené lhůty. Viz Option.

Call patent. Nárokovaný dílec (pozemku pro těžbu). Dílec, jehož všechny rohy jsou vykolíkovány nebo všechny, kromě jednoho, a jehož hranice ještě nebyly vyznačeny.

Call premium. Opční premie. Rozdíl mezi opční cenou akcie a její nominální hodnotou.

Call price. Opční cena. Cena, ve které je vypověditelná obligace proplacena před datem splatnosti.

Callumnia. Pomluva, utrhaní na cti. V civilním právu calumnia, pomluva, pošpinění; falešné obvinění; zlovolné obvinění.

Podle starého anglického práva nárok, požadavek, výzva adresovaná porotcům.

Calumniae jusjurandum. Přísaha, že nejde o záminku (o uplatnění vědomě neoprávněného nároku pod záminkou práva). Přísaha, kterou musely složit strany ve sporu a dotvrdit tak, že se nesoudí pod záminkou (calumniandi animo), ale že jsou přesvědčeny plně o důvodnost i svého sporu. Cílem této přísahy bylo zabránit nepřijemnostem a zbytečným sporům. Užívala se často v případě rozvodu, i když s malými výsledky. Do jisté míry podobné ustanovení je možné spatřovat v požadavku, aplikovaném v některých státech USA, aby žalovaný přísahal, že má k dispozici podstatné skutečnosti na svoji obhajobu.

Calumniator. V římském právu ten, který bezdůvodně obvinil jiného z trestného činu; ten, který vznesl falešné obvinění.

Calumny. Calumnia. Pomluva, utrhaní na cti; falešné obvinění z trestného činu. Viz Calumnia.

Calvins case. Případ Calvin. Případ Calvin v. Smith, 7 Rep. 1; 2 S.T. 559, rozsouzený v roce 1608, podle kterého osoby narozené ve Skotsku po nástupu Jakuba I. na trůn v roce 1603 nebyly cizinci, ale mohly dědit pozemky v Anglii.

Calve doctrin. Calvova doktrína. Doktrína, jejímž autorem je argentinský právník Carlos Calvo, který prohlásil, že vláda není povinna odškodňovat cizince za ztráty nebo újmy utrpěné v důsledku vnitřních nepokojů nebo občanské války, v případě, že stát není vinen, a tudíž cizí státy nejsou oprávněny intervenovat silou nebo jiným způsobem pro zajištění nároků svých občanů. Podobná intervence, říká Calvo, není v souladu s praxí evropských zemí a je v rozporu s principem státní suverenity. Tato doktrína se liší od tzv. „Drago Doctrine“ (Viz tam).

Cambiale jus. Právo směnečné.

Cambiator. Ten, kdo vyměňuje (podle starého anglického práva). Směnárník.

Cambio. Výměna, směna podle španělského práva.

Cambipartia. Protiprávní podpora procesní strany za podíl na výsledku; od *campus* — pole a *partus* — rozdělený.

Cambiparticeps. Ten, kdo protiprávně podporuje procesní stranu za podíl na výsledku.

Cambist. Směnárník. V obchodním právu osoba, která se vyzná ve výměně peněz; ten, kdo obchoduje s cennými papíry a směnkami; makléř.

Cambium. V římském právu směna nebo výměna. Bez ohledu na to, zda jde o půdu, peníze či pohledávky.

Cambium reale či *manuale* je pojem, který se v common law užívá pro směnu pozemků; *cambium locale, mercantile* či *trajectitium* označoval moderní obchodní smlouvy směnné, v nichž se jedna osoba zavazuje zaplatit jako protiplnění poskytnuté peněžní částky obdobnou částku na jiném místě.

Camera. Komora, místnost, úřadovna; úřadovna soudce; pokladnice; truhla nebo truhlice. Též dávka placená vazalem pánu; anuita. Viz In camera.

Cameralistics. Kameralistika. Věda, týkající se financí a veřejných příjmů a zabývající se možnostmi jejich zvýšení a nakládáním s nimi.

Camera regis. Královská pokladna ve staré Anglii; místo se zvláštními, zejména obchodními, privilegii. Tak se například nazývalo město Londýn.

Camerarius. Královský pokladník, pokladník; správce státních financí. Též soudní úředník (bailiff) nebo příjemce.

Camera scaccarii. Staré označení pro královskou pokladnu.

Camera stellata. Viz Star-chamber.

Campaign. Kampaň. Všechny právní a jiné úkony, které učiní kandidát ve volbách a jeho přívrženci pro to, aby získal co nejvíce hlasů. Ucházení se o úřad nebo kandidatura na úřad. Morris v. United States, C.C.A. Neb., 86 F.2d 379, 382. Jakákoliv organizovaná snaha skupiny osob dosáhnout určitého cíle nebo výsledku. State ex rel. Grean v. City of Cleveland, Ohio App. N.E. 2d 35, 36.

Campartum. Část velkého pole nebo pozemku, která by za jiných okolností zůstala vcelku s ním. Viz Champerty.

Campbell's (Lord) Acts. Zákony lorda Campbella. Anglické zákony, které upravují praxi při stíhání pro pomluvu v písemné nebo publikované formě; 9 & 10 Vict., c. 93; též zákony 6 & 7 Vict., c. 96, které se vztahují na poskytnutí náhrady škody příbuzným osoby, jejíž smrt byla způsobena z nedbalosti. Dále zákony 20 & 21 Vict., c. 83, týkající se prodeje nemravných knih.

Campers. Podíl; podíl toho, kdo protiprávně podporoval stranu ve sporu; rozdělení půdy v důsledku takového podpory v soudním řízení.

Campfight. Boj dvou soupeřů v poli podle starého anglického práva; soudní rozhodnutí na základě výsledku souboje; duel.

Campum partere. Dělit půdu. Viz Champerty.

Can. v. Moci podle práva, smlouvy, obyčeje; mít právo něco konat; mít povolení k něčemu. Užíváno promiscue s „may“.

Canal. Kanál. Umělá vodní cesta užívaná k plavbě; kanál užívaný k zavlažování nebo odvodňování půdy.

Cancel. Vymazat, vyškrtnout. Zničit účinky listiny tak, že ji vymažeme, zbavíme titulní strany, vygumujeme nebo zničíme. Odvolat, anulovat, zrušit, učinit neplatným nebo nicotným, odložit. Odvolat, opustit, anulovat, vzdát, skončit, ukončit. Tento pojem je v některých souvislostech ekvivalentem pojmu „discharge“ — zprostit, nebo „pay“ — zaplatit. Debes v. Texas Nat. Bank of Beaumont, Tex. Civ. App., 92 S.W. 2d 476, 479. Viz též Abrogation; Cancellation; Redemption; Rescind; Rescission of contract; Revocation; Termination.

Cancellaria. Kancléřský soud. V témže významu se též používá pojmu Curia cancellaria. 4 Bl. Comm. 46.

Cancellarii angliae dignitas est, ut secundus a rege in regno habetur. Důstojnost kancléře Anglie spočívá v tom, že je druhým mužem v království po králi.

Cancellarius. Kancléř, písař, notář. Dveřník, nebo osoba, která stála u dveří soudu a obvykle prováděla příkazy soudců.

V raném anglickém právu to byl správce královské pečeti. V tomto smyslu se slovo pravděpodobně užívalo jen v anglickém právu. 3. Bl. Comm. 46.

Cancellation. Zrušení moci, účinnosti nebo platnosti něčeho. Anulace, abrogace, ukončení. Poškození nebo změna listiny. Slova, která znamenají odvolání, zrušení, napsaná napříč přes listinu.

Prostředek, kterým se strana zprošťuje odpovědnosti vyplývající z listiny tím, že přímo na listině vyznačí svůj záměr zrušit ji tak, že např. napíše napříč listiny „CANCELLED“, přeškrtná podpis strany nebo změní či zničí podpisy nebo celý dokument. Pokud se týče dokladů o vlastnictví, označuje tento pojem akt soudního úředníka, kterým se znehodnotí převoditelný doklad na základě odmítnutí strany převzít zboží nebo majetek.

Užívá se, když jedna ze stran zruší smlouvu z důvodu porušení smlouvy stranou druhou a má stejné účinky jako „termination“ — ukončení, avšak straně, která smlouvu takto zruší, zůstávají nároky na náhradu škody způsobené porušením celé smlouvy nebo rozdílu v plnění. U.C.C. § 2-106 (4).

V pojišťovacím právu je to vypovězení pojistné smlouvy jednou ze stran dříve, než uběhne doba, na kterou byla pojistná smlouva uzavřena. Morey v. Educator & Executive Insurers, Inc., 45 Ohio St. 2d 196, 342 N.E. 2d 691. Viz též Abrogation; Cancel; Revocation; Termination.

Cancellation clause. Výpovědní doložka. Ustanovení smlouvy, která upravuje právo stran za stanovených podmínek smlouvu zrušit, odstoupit od ní.

Cancellatura. Zrušení podle starého anglického práva.

Cancelled check. Zrušený šek. Proplacený šek, jehož neplatnost je na něm označena dlužníkovou bankou, je proplacen a zúčtován ve prospěch věřitele. Slouží jako doklad o zaplacení.

Cancelli. Zrušení. Škrty provedené v poslední vůli nebo jiném písemném dokumentu s úmyslem ho odvolat nebo anulovat.

Candidate. Kandidát. Ten, kdo se sám uchází nebo je jinými navrhován na úřad, udělení privilegia nebo počty. State ex rel. Ranney v. Corey, Ohio App., 47 N.E. 2d 799, 800. Nominovaný.

Canfara. Soud žhavým železem užívaný původně v Anglii.

Cannabis. Konopí. Obecně nazývané marihuana; *cannabis sativa* L., zahrnuje všechny druhy konopí, z nichž se vyrábí marihuana. U.S. v. Honneus, C. A. Mass., 508 F. 2d 566, 574. Všechny části rostliny *cannabis sativa* L., at' rostoucí či nikoliv; semena této rostliny; štáva získaná z některé části této rostliny. Jakákoli směs, výrobek, sůl nebo preparát z této rostliny, jejich semen a štávů jsou označovány pojmem „marihuana“. 21 U.S.C.A. § 802 (16). Viz též *Controlled substance*; *Marihuana*.

Cannon rule. Pravidlo, které stanoví, že nákup nebo vlastnictví akcií domácnosti společností zahraniční, i když by se jednalo o nákup nebo vlastnictví kontrolního balíku, nekonstituuje ještě dostatečně samo o sobě obchodní činnost takové rodičovské společnosti v zemi, kde působí její společnost dceřiná, tak, aby byla automaticky subjektem vnitrostátního práva. *Mid. Continent Tel. Corp. v. Home Tel. Co., D. C. Miss., 307 F. Supp. 1014, 1019.*

Cannot. Není schopen, nemůže (udělat nějaký úkon), často nahrazeno výrazem „shall not“ neudělá (něco).

Canon. Zákon, zásada, pravidla či nařízení obecně, zejména však v církvi. Církevní právo nebo zákon. Principy nebo soustava pravidel a zvyklostí. Kritéria, zásady rozhodování. Sbirka principů, zásad, pravidel nebo norem.

Canon law. Kanonické právo. Soubor právních norem a předpisů římskokatolické církve, zkompilevaný během dvanáctého, třináctého a čtrnáctého století a opírající se o názory církevních otců, tvořený dekrety všeobecných církevních sněmů, dekretálními epistolami a bulami Svaté stolice. Kanonické právo tvoří dvě základní části: a) dekrety nebo církevní konstituce papeže a kardinálů a b) dekretály a kanonické epistolky papeže a kardinálů, tj. rozhodnutí ve formě dopisů v jednotlivých soudních případech. Zatímco dekrety a edikty tvořily základ kanonického práva, upravovaly práva, církevní hodnosti, způsob volby a jmenování atd., dekretály obsahovaly právo aplikované církevními soudy. Kanonické právo není součástí anglického práva s výjimkou případů, kdy se používalo jako jeho součást na základě zvyklostí.

Canons of construction. Zásady pro písemné právní úkony a právní listiny. Základní pravidla pro sestavování, psaní a interpretaci písemných dokladů a listin.

Canons of descent. Zásady dědické posloupnosti. Právní normy, které upravují dědictví a podle nichž přechází dědictví z předků na dědice.

Canons of ethics. Viz *Code of Professional Responsibility*, níže.

Canons of inheritance. Zásady dědického práva. Právní normy regulující dědění a přechod dědictví na dědice. 2 Bl. Comm. 208.

Canons of judicial ethics. Zásady právnícké a soudcovské etiky. Pravidla a etické zásady chování soudců a advokátů. Tato pravidla přijala Americká asociace advokátů a později i asociace většiny států USA.

Canons of taxation. Zásady daňové. Základní kritéria pro stanovení systému daní, kterými se zabýval Adam Smith ve své práci *Bohatství národů*. Patří sem následující základní principy: rovnost, vhodnost, jistota a ekonomičnost při výběru daně.

Code of professional responsibility. Kodex profesionální odpovědnosti. „Kánony“ Kodexu profesionální

odpovědnosti jsou obecná axiomata a zásady profesionálního chování právníků ve styku s veřejností, soudy a při výkonu jejich povolání vůbec. Taková pravidla přijala jako první Americká advokátní asociace a poté byla přijata i ve většině států. Viz *Model Rules of Professional Conduct*, níže.

Canonical. Kanonický. Vztahující se nebo jsoucí v souladu s kánony církve.

Canonical disability. *Impotentia copulandi*, impotence.

Canonical obedience. Kanonická poslušnost. Poslušnost, kterou je kněz povinen vůči biskupovi, který ho ustanovil, biskupovi, v jehož diecézi slouží a metropolitnímu biskupovi.

Canonicus. Kánon podle starého anglického práva. (V církevním právu kanovník — pozn. překl.)

Canonist. Kanonista. Osoba znalá kanonického práva; profesor kanonického práva.

Canonry. Obročí, patřící k úřadu kanovníka v anglikánské církvi.

Cant. Dělení. V kontinentálním právu metoda dělení spoluvlastnictví dvou nebo více spoluvlastníků. Tomuto dělení se může předejít, pokud se spoluvlastníci dohodnou nebo uzavřou odpovídající smlouvu.

Canterbury, Archbishop of. Arcibiskup canterburský. Hlava anglikánské církve; nejvyšší církevní hodnostář. Je též nazýván „*Spiritual Lord of Parliament*“. Podle obyčejce má privilegium korunovat krále a královny Anglie. Podle zákona 25 Hen. VIII., c. 21 má také právo udělovat dispensy.

Cantred. Správní jednotka sestávající ze sta vesnic. Tohoto pojmu se užívalo ve starém anglickém právu. Pojem užívaný ve Walesu ve významu setniny, „*hundred*“, pojmu používaného v Anglii.

Canum. Dávka. Ve feudálním právu to byly určité povinnosti nebo poplatky placené lennímu pánu, obvykle spočívaly v naturáliích.

Canvass. Podrobné sčítání a přepočítávání volebních hlasů při ověřování výsledků voleb. Volební agitace nebo průzkum možných volebních výsledků.

Canvasser. Osoba, úředník státu, hrabství nebo okresu, pověřený kontrolou a sčítáním odevzdaných volebních hlasů.

Osoba, která provádí akvizici, tj. osobně kontaktuje v určitém městě, okresu nebo hrabství potenciální zákazníky ve snaze získat zakázky; liší se od obchodního cestujícího.

Cap. Omezení. Pojem používaný pro zákonná omezení náhrady nemajetkových škod u nároků uplatněných žalobou na úmyslné porušení práva (tort); omezení ročního růstu úrokové míry u hypoték. Viz též *Rate (Rate cap)*.

Capable. Schopný, kompetentní, kvalifikovaný, vhodný; mající způsobilost k právním úkonům.

Capacity. Způsobilost, zákonná kvalifikace (např. věk), kompetence, schopnost nebo připravenost. Duševní schopnost chápat povahu a důsledky svých činů.

Capacity to sue. Procesní způsobilost. Způsobilost fyzické nebo právní osoby jednat před soudem, podávat žalobu nebo být žalován. *Johnson v. Helicopter & Airplane Services Corp., D. C. Md., 404 F. Supp. 726, 729.*

Criminal capacity. Trestní odpovědnost. Odpovědnost za spáchání trestného činu; dítě mladší sedmi let, nemá trestní odpovědnost. *Application of Gault, 387 U.S. 1, 87 S. Ct. 1428, 1438, 18 L. Ed. 2d 527.*

Viz též *Competency*; *Disability*; *Earning capacity*; *Fiduciary capacity*; *Incapacity*; *Legal age*; *Legal capacity to sue*; *Mental capacity* nebo *competence*; *Standing to sue doctrine*; *Substantial capacity test*; *Testamentary (Testamentary capacity)*.

Capacity defense. Námitka nedostatku způsobilosti k právním úkonům. Generický pojem pro označení nedostatku základní způsobilosti a schopnosti odpovídat za své činy, osoba jednající pod nátlakem nemá způsobilost k uzavření smlouvy, a proto v případě sporu uplatní námitku nedostatku způsobilosti. Podobně dítě, které je mladší sedmi let a spáchalo trestný čin, se obhájuje nedostatkem způsobilosti k protiprávnímu jednání. Jako námitka se často uplatňuje ve sporech týkajících se odpovědnosti. Viz *Competency proceedings*; *Competency to stand trial*; *Defense*; *Insanity*; *Intoxication*.

Capax doli. Lat. Schopný trestného činu. Schopný spáchat trestný čin nebo připravovat trestný čin. Tento obrat vyjadřuje, že osoba má dostatek rozumových schopností a intelligence, aby byla trestně odpovědná za své činy.

Capax negotii. Lat. Schopný jednat a uzavírat smlouvy; mající právní subjektivitu (podle obchodního práva).

Cape. Soudní writ, nyní zrušený, týkající se pozemků a pozemkové držby. Děлил se na *cape magnum* neboli *grand cape*, kterým se předvolával k soudu tenant i žalobce, aby objasnili neplnění závazku, a tzv. *cape parvum*, kterým se předvolával po již proběhnutém líčení tenant. Slovo „*cape*“ pochází z počátečních slov tohoto writu — *cape magnum* a má odlišit od *petit cape*, který se uplatňoval až po předvedení k soudu.

Mys. Ostroh vybihající ze země do vody jako poloostrov.

Cape ad valentiam. Druh writu *cape magnum*, (viz výše).

Capella. Schránka, skříňka, relikviář. Malá budova, v níž byly uloženy svaté ostatky; oratoř nebo kaple.

Capers. Malé válečné plavidlo patřící soukromé osobě.

Capias. Lat. „Toho vezmi“. Obecné označení pro skupinu writů, jejichž společným rysem je, že příkazují zajištění, zatčení nebo předvedení osoby.

V anglické praxi se tento proces uplatňuje u obvinění, kde osoba není brána do vazby nebo v případech neupravených zákonem.

Viz též *Cepi*.

Capias ad audiendum judicium. Předvedení k vyslechnutí rozsudku. Tento writ se používá u přestupků, kdy byl obviněný shledán v řízení vinným a nedostavil se na předvolání k vyslechnutí rozsudku.

Capias ad computandum. Příkaz k předvedení žalovaného, když ve sporu o dlužnou částku bylo vydáno rozhodnutí *quod computet*, odmítne-li se dostavit k soudu. Nyní je tento writ obsoletní.

Capias ad respondendum. Příkaz k zadržení obžalovaného, aby vypovídal před soudem. Soudní writ (obvykle označený jen *capias* a nebo běžně užívanou zkratkou *ca. resp.*), kterým se běžně zahajovalo řízení podle *common law*. Byl to příkaz šerifovi, aby „vzal“ žalovaného a zadržel ho tak, aby se mohl osobně dostavit

k soudu v určený den a „odpovídat“ žalobci. Tento writ oznamuje žalovanému obžalobu a na jeho základě je zadržen, dokud není složena příslušná kauce nebo poskytnuta záruka žalobcovu nároku.

Capias ad satisfaciendum. Exekuční writ (obvykle zvaný jednoduše „*capias*“, zkratka *ca. sa.*) příkazující šerifovi, aby zadržel jmenovanou osobu, zajistil ji, aby se osobně mohla dostavit k soudu a „satisfy“ — uspokojila škodu nebo pohledávku žalobce. Zbavuje žalovanou stranu svobody do doby uspokojení pohledávky. Je to osobní exekuce, která umožňuje věřiteli s pravomocným rozsudkem v určitých druzích řízení žádat zadržení odsouzeného dlužníka a jeho setrvání ve vazbě, dokud nezaplátí dlužnou částku nebo dokud nedosáhne svého propuštění pro insolventnost. *Perlmutter v. De Rowe, 58 N.J. 5, 274, A.2d 283, 286.*

Capias extendi facias. Exekuční writ vydávaný v Anglii i proti dlužníkům Koruny, který příkazuje šerifovi zadržet osobu a kromě toho zadržet i její pozemky a majetek.

Capias in withernam. Writ mající povahu odvety nebo náhrady. Používal se v případech, kdy žalobci bylo násilím odňato zboží nebo majetek a odvezeno do jiného hrabství. Příkazuje šerifovi, aby zabavil jiné zboží nebo dobytek stejné hodnoty.

Capias pro fine. Exekuční writ na pokutu. Původně byl v případě, že rozsudek zněl ve prospěch žalovaného, žalobce odsouzen k pokutě pro uplatnění neoprávněného nároku. Jestliže zněl výrok ve prospěch žalobce, pak ve všech řízeních *vi et armis* nebo když žalovaný nepravdivě popřel svoji povinnost, byl součástí rozhodnutí writ *capias pro fine*, v ostatních případech byla pokuta prominuta. Dnes není nezbytné, aby součástí rozsudku byly *miseriordia* nebo *capiatur*. Writ jako takový je exekučním nařízením na vybrání pokuty. *Board of Councilmen of City of Frankfurt v. Rice, 249 Ky. 771, 61 S.W. 2d 614, 615.*

Capias ullagatum. Writ, příkaz k zadržení zločince. Soudní writ k zadržení osoby, která byla „postavena mimo zákon“ v řízení a na základě kterého šerif má tuto osobu zadržet a vzít do vazby a předvést ji k soudu, kde bude projednán její skutek. 3 Bl. Comm. 284.

Capiatur pro fine. Uložení pokuty v soudním řízení. V anglické soudní praxi to byla věta vkládaná na konec soudního rozhodnutí ve věci dluhu v případě, že žalovaný popřel svůj závazek a bylo dokázáno, že jeho tvrzení je nepravdivé a soud byl tedy zbytečně zatěžován sporem a zjišťováním.

Capita. Hlavy, nebo přeneseně těla, at' lidská nebo zvířecí.

Jednotlivé osoby, bez ohledu na svůj vztah k jiným (veřejné průzkumy); na rozdíl od pojmu *per stirpes*, podle původu. Tyto pojmy se užívaly v římském právu ve spojení *in capita*, *per capita*.

Capital. Kapitál. Akumulované zboží, majetek a jmění, využívané pro vytvoření zisku a bohatství. Podíl vlastníka v podniku. Často se používá pro označení celkového jmění podniku. Někdy též znamená kapitálové jmění.

V účetnictví částka investovaná do podniku. V ekonomické teorii má tento pojem několik významů: *capital goods* — základní výrobní prostředky; kapitál — jako finanční prostředky určené pro investice; hodnota budoucího příjmu z investic; čistá hodnota jmění; majetek sloužící k vytvoření zisku; celková hodnota akcií společnosti.

Viz též Fixed capital; Floating nebo circulating capital; Impaired capital; Legal capital; Stated capital.

Authorized capital. Viz Stock (Authorized stock).

Capital account. Konto čistého jmění. Pojem užívaný v účetnictví a vyjadřující majetek podniku. Ve sdružení má každý z partnerů svůj kapitálový účet, který vykazuje jeho příspěvek nebo investice do podniku. V korporaci představuje kapitálový účet objem prostředků investovaných akcionáři včetně dodatečně vloženého kapitálu. V korporaci s jedním vlastníkem tento účet představuje jím vložené prostředky při zahájení podnikání.

Capital assets. Viz Assets.

Capital budget. Kapitálový rozpočet. Plán dlouhodobých investic (jako např. továrna a zařízení), uvádějící plánované výdaje k určitému datu.

Capital case nebo crime. Hrdelní případ, trestný čin. Případ, v němž může být uložen trest smrti.

Capital contribution. Kapitálový příspěvek. Hotovost, majetek nebo služby vložené partnery do sdružení nebo společného podniku.

Různé způsoby, jak mohou akcionáři vytvářet dodatečné fondy korporace (dané k dispozici korporaci) bez toho, že by jim byly vydány další akcie. Tyto částky se přičítají k dosavadním akciovým investicím a nejsou zahrnuty do příjmu společnosti. I.R.C. § 118.

Capital costs. Kapitálové náklady. Výdaje na zlepšení majetku a prodloužení životnosti. Jsou odpisovány po dobu životnosti těchto zlepšení.

Capital expenditure. Kapitálové výdaje. Souhrn peněžních prostředků na získání nebo zhodnocení stálých aktiv, které zhodnocují nebo prodloužují životnost nebo produktivitu. Jde o kapitálový výdaj a odpisuje se podle životnosti daného majetku. I.R.C. § 263.

Capital gain. Kapitálový zisk. Zisk z prodeje kapitálových aktiv. I.R.C. § 1201. Tento zisk je rozdílem mezi tržní či účetní hodnotou a cenou při prodeji nebo dispozici s kapitálovými aktivy.

Capital gains tax. Daň z investic. Ustanovení, které dříve obsahovaly zákony o dani z příjmu, podle kterého zisky z prodeje kapitálových aktiv byly zdaněny odděleně, nižší sazbou než je obvyklá sazba daně z příjmu. The Tax Reform Act z roku 1986 (Zákon o daňové reformě) změnil přístup ke kapitálovým ziskům a od roku 1987 jsou i tyto dlouhodobé kapitálové zisky daněny individuální daní z příjmu.

Capital goods. Investiční statky. Jmění trvalé hodnoty, které podnik užívá k výrobě jiného zboží, poskytování služeb, příkladem jsou výrobní prostředky a vybavení.

Capital impairment. Kapitálové snížení. Snížení jmění společnosti pod souhrn hodnot všech akcií.

Capital improvement. Viz Capitale expenditures, výše.

Capital increase. Nárůst kapitálu. Nárůst, který se nezapočítává do příjmu.

Capital investment. Kapitálová investice. Nabývací cena „kapitálového majetku“. Commissioner of Internal Revenue v. Rowan Drilling Co., C.C.A. Tex., 130 F. 2d 62, 64, 65; kmenové jmění, rezerva a nerozdělený zisk, O'Connor v. Banker Trust Co., 159 Misc. 920, 289 N.Y.S.

252, 276; peněžní prostředky investované do zvýšení jmění, Puerles Stages v. Commissioner of Internal Revenue, 125 F. 2d 869, 871. Viz též Capital expenditure, výše.

Capital lease. Kapitálový pronájem. Smlouva, na jejímž základě přechází pronajatý majetek po uplynutí doby pronájmu do vlastnictví nájemce. Leasingová smlouva, která má charakteristické rysy koupě.

Capital leverage. Spekulace na zisk s vypůjčeným kapitálem. Schopnost společnosti zvýšit výnos akcií vypůjčením nerozdělených prostředků, jejich investováním a tak získáním větších výnosů.

Capital loss. Kapitálová ztráta. Daňový pojem používaný k označení ztráty při prodeji nebo dispozici s kapitálovým majetkem. Od roku 1988 již není relevantní rozlišení mezi dlouhodobými a krátkodobými kapitálovými ztrátami.

Capital markets. Kapitálové trhy. Finanční trhy, na kterých se prodávají dlouhodobé cenné papíry.

Capital offense. Viz Capital case or capital crime, výše.

Capital outlay. Kapitálový výdaj. Peněžní prostředky investované do zařízení a zlepšení podniku.

Capital punishment. Trest smrti za hrdelní trestný čin.

Capital ratio. Kapitálový poměr. Poměr kapitálu a aktiv.

Capital recovery. Inkasování odepsaných nevyhazitelných pohledávek, které byly původně odepsány jako ztráta z konta rezervy pro nedobytné pohledávky.

Capital return. V oblasti daňové platby přijaté daňovým poplatníkem, které představují náklady nebo kapitál a nejsou tudíž předmětem daně z příjmu. Commissioner v. Liftin, C.C.A. 4 th, 317 F. 2d 234.

Capital stock. Kapitálové akcie. Kmenové akcie. Akcie společnosti představující vlastnictví. Objem preferenčních a běžných akcií. Objem akcií, které může společnost vydat, objem upsaných, zaplacených nebo zajištěných akcií. Haggard v. Lexington Utilities Co., 260 Ky. 261, 84 S.W. 2d 84, 87. Jmění společnosti vytvořené akcionáři. Bates v. Daley's Inc., 5 Cal. App. 2d 95, 42 P. 2d 706, 709. Odpovědnost společnosti vůči akcionářům po likvidaci nároků věřitelů. Hodnota společnosti jako obchodního podniku.

Capital stock tax. Daň z kapitálu akciové společnosti. Daň, ukládaná obvykle na úrovni státu, a to společnosti, která má sídlo mimo daný stát USA, za povolení provozovat v tomto státě obchodní činnost.

Daňovým základem může být část jejího příjmu, objemu mezd nebo její částečná hodnota k určitému datu.

Capital structure. Kapitálová struktura. Struktura jmění společnosti; vzájemný poměr krátkodobých a dlouhodobých pohledávek a vlastnického kapitálu. Ve finančnictví součet dlouhodobých pohledávek a vlastnických podílů ve společnosti, tedy konto akcií a rezervní fond. Viz též Capitalization.

Capital surplus. Kapitálový přebytek; kapitálová rezerva.

Prostředky zaplacené společnosti navíc, nad nominální hodnotu akcií, obecně se označuje jako dodatečně vložený kapitál.

Majetek nebo kapitál získaný z příspěvků akcionářů, který není zahrnut do deklarovaného kapitálu. Částka přesahující nominální hodnotu vydaných akcií nebo prostředky, zaplacené za akcie bez nominální hodnoty připsané ke kapitálovému přebytku (rezervě).

Capital transaction. Kapitálová transakce. Koupě, prodej nebo výměna kapitálového jmění.

Paid-in capital. Zaplacený kapitál, vložený kapitál. Částka zaplacená za prodej akcie společnosti.

Stated capital. Deklarovaný kapitál. Souhrn a) nominální hodnoty všech akcií s nominální hodnotou, které byly vydány, b) souhrn prostředků získaných za všechny akcie bez nominální hodnoty, které byly vydány kromě té částky, která může být umístěna do rezervy v souladu s právními předpisy, c) částky převedené do deklarovaného kapitálu, ať již získané prodejem akcií nebo jiným způsobem, po odečtení sumy připsané zákonem povoleným způsobem k rezervě.

Capitale. Ukradená věc, nebo její hodnota.

Capitalis. Hlavní. Ve starém anglickém právu hlavní, vedoucí, zásadní. Pojem se užívá u osob, míst, soudního řízení a některých druhů vlastnictví.

Capitalis baro. Vrchní baron. Podle starého anglického práva též *capitalis baro scaccarii domini regis*, vrchní baron královského pokladu.

Capitalis custos. Hlavní strážce, úředník; primátor.

Capitalis debitor. Hlavní dlužník; na rozdíl od ručitele (*plegius*).

Capitalis dominus. Vrchní lenní pán.

Capitalis justiciarius. Nejvyšší soudce. Hlavní královský politický a soudní úředník v Anglii, který v době nepřítomnosti zastupoval krále. Tento úřad vznikl za Viléma Dobyvatele, ale jeho význam značně omezila Magna Charta a konečně byly za Eduarda I. jeho pravomoci rozděleny mezi několik soudců. 3 Bl. Comm. 38.

Capitalis justiciarius ad placita coram rege tenenda. Nejvyšší soudce, který přednáší žaloby králi. Titul nejvyššího soudce Královského soudu byl udělen poprvé na sklonku vlády Jindřicha III.

Capitalis justiciarius banci. Nejvyšší soudce soudu. Nejvyšší soudce soudu soudícího (nyní) podle common law, poprvé vzpomínaný za vlády Eduarda I.

Capitalis justiciarius totius Angliae. Nejvyšší soudce celé Anglie. Titul soudce předsedajícího soudu *aula regis* (královskému). 3 Bl. Comm. 38.

Capitalis plegius. Hlavní ručitel.

Capitalis reditus. Hlavní renta.

Capitalist. Kapitalista. Osoba výlučně závislá na akumulovaném vlastnictví, ať jde již o osobu značně bohatou nebo o toho, kdo žije z investic. Všichni, kdo vlastní jmění nesoucí příjem.

Capitalis terra. Čelní pozemek. Pozemek ležící v čele ostatních pozemků.

Capitalization. Kapitalizace. Celková hodnota všech různých druhů cenných papírů vydaných společností. Kapitalizace může zahrnovat obligace, dluhopisy, preferenční a běžné akcie a přebytek. Obligace a dluhopisy jsou obvykle vedeny v účtech emisní společnosti v nominální hodnotě. Preferenční akcie a běžné akcie se vedou v nominální nebo deklarované hodnotě. Dekla-

rovaná hodnota může být stanovena rozhodnutím správní rady nebo může představovat částku získanou při prodeji akcií v době vydání.

Vedení výdajů, které mohou přinést kapitálový zisk jako aktiv, ne jako nákladů pro daňové období, ve kterém vznikly. Viz Capitalize; Thin capitalization.

Capitalization accounting method. Metoda pro určení stávající hodnoty jmění, které má být v budoucnosti zdrojem zisku. Spočívá v odečtení předpokládaných nákladů od předpokládaného zisku.

Metoda oceňování nemovitého majetku za účelem stanovení výše hypotéky, při níž se znalecky posoudí možný hrubý příjem z něj a současně se odhadnou i odpovídající náklady na jeho údržbu a tak se dojde k čistému příjmu. Používají se kapitalizované údaje posouzené experty. Při užití této metody je nutno vzít v úvahu i odpisy. In re New York Title & Mortgage Co., (Series B-K), 21 N.Y.S. 2d 575, 594, 595.

Capitalization rate. Kapitalizační sazba. Úroková sazba, která by měla být získána z budoucí investice, sloužící jako základ pro výpočet současné hodnoty příštích periodických plateb.

Capitalize. Kapitalizovat. Přeměnit periodické platby v celkovou částku nebo pohotovou sumu. Vypočítat stávající hodnotu příjmů s ohledem na určité časové období. Vést výdaj jako investiční náklad, jestliže jeho zisk přesahuje období jednoho roku. Například přestavba obchodní budovy. Náklady na toto zlepšení se vedou jako investiční při bilanci a odpisují se po dobu odhadované životnosti této úpravy.

Capitaneus. Leník *in capite*. Ten, který obdržel léno nebo titul od samotného krále. Kapitán, námořní velitel. Tento na druhém místě uvedený význam se začal používat roku 1264.

Capitaneus, Admiralus. Velitel ostatních, ať v civilních, vojenských nebo církevních záležitostech.

Capita, per. Na hlavu, podle hlav; jednotlivě. Při dělení pozůstalosti bez poslední vůle zákonní dědicové *per capita* jsou ti, kdož mají nárok na stejný dědický podíl, např. při stejném stupni příbuzenství. Na rozdíl od nároku uplatněného podle pravidla, kdy nedědí-li potomek zůstavitele, nastupují do jeho podílu jeho děti, *per stirpes*, podle práva reprezentativního. Viz Per capita.

Capitare. Dotýkat se koncem. Ve starém právu a v pozemkových knihách dotýkat se, sousedit, hraničit; dotýkat se čelní stranou nebo koncem.

Capitatum. Lat. Na hlavu, z hlavy, na každého jednotlivce zvlášť.

Capitation tax. Daň na hlavu (poll tax, viz tam). Daň nebo poplatek na osobu. Je to dávný druh poplatku a odpovídá tomu, co Římané označovali „*tributum*“; daně na hlavu se lišily od daní z majetku označovaných jako „*vectigalia*“.

Capite. Lat. Na hlavu. Držba *in capite* byla feudální držbou, kdy leník „držel“ léno přímo od krále. Existovaly dva druhy této držby, jednak hlavní, základní nebo královská, neboť král byl vrchním lenním pánem a držitelem všech statků; druhá zvláštní a podřízená, držba určitého poddaného. V současné době již zrušena. Co se týče dělení *per capita*, viz Capita, per.

Capita minutus. Ten, který ztratil právní postavení (status). V římském právu to byl ten, který utrpěl ztrátu právního postavení tzv. *capitis diminutio*.

Capitis diminutio. Změna nebo ztráta právní subjektivity, v římském právu. Ztráta nebo snížení právního statusu občana nebo změna právního postavení.

Capitis diminutio maxima. Nejvyšší stupeň omezení právní subjektivity. Ztráta svobody a tím i všech práv, člověk se stal otrokem. Ztráta všech veřejných a soukromých práv.

Capitis diminutio media. Střední stupeň omezení právní subjektivity. Ztráta občanství a tím i všech veřejných práv a soukromých práv, jež mají základ v civilním právu. Člověk však nebyl zbaven svobody.

Capitis diminutio minima. Nejnižší stupeň ztráty právního postavení. Při vystoupení z rodiny nebo změně rodinných svazků. Docházelo k tomu např. při osvobození osoby sui juris nebo při vystoupení z rodiny u osoby, která byla pod otcovskou mocí (*patria potestas*). Svoboda a práva občanská zůstaly nezměněny.

Capitium. Pokrývka hlavy. Zmíněna je v zákoně 1 Hen. IV. a jiných starých zákonech, které upravují, jaké oblečení mají nosit různé společenské stavy.

Capitula. Sbírka zákonů a nařízení uspořádaná do hlav a oddílů. Tento pojem se užívá v kontinentálním a starém anglickém právu a též v právu církevním, kde znamenal též shromáždění kapituly. Královská a císařská kapitula byly edikty francouzských králů a císařů.

Capitula corone. Kapitoly a ustanovení vztahující se k vyšetřování, které připomínají tzv. *capitula itineris* (níže), ale mají krátkodobý charakter.

Capitula de judaeis. Seznam hypoték poskytnutých židy. 2 Bl. Comm. 343.

Capitula itineris. Články a zásady pro vyšetřování, které se původně doručovaly soudcům, resp. migrantním soudcům, když se vypravili na cestu po svém obvodu. Tyto soupisy měly obsahovat všechny možné druhy trestných činů.

Capitulary. Sbírka nařízení a výnosů přijatých králi me-rovejské a karlovske dynastie.

Systematická sbírka právních předpisů. Viz Code.

V církevním právu sbírka zákonů a nařízení seřazená do oddílů. Kapitulař, index prvních a posledních slov evangelijních textů čtených v jednotlivé dny při mši.

Capitulation. Kapitlace. Vzdání se k dohodnutému nebo stanovenému datu.

Capituli agri. Čelní pole. Pozemky ležící v čele nebo na horním konci brázdy atd.

Capitulum. Kapitola. Úvodní část knihy nebo písemnosti; kapitola; oddíl.

Capper. Falešný nebo podvodný přihazovač. Barron v. Board of Dental Examiners of California, 109 Cal. App. 382, 293 P. 144, 145.

Caprice. Vrtoch, svévole, zjevně neopodstatněná motivace. Sklon měnit impulzivně svá rozhodnutí. Rozmar.

Capricious disregard. Svévolné přehlížení. Záměrné a úmyslné nepřehlížení k svědecké výpovědi a závazným důkazům, které by osoba s průměrnou inteligencí nemohla při dospívání k závěrům pominout. Unemployment Compensation Bd. of Review v. Kessler, 27 Pa. Cmwlth. 1, 365 A 2d 459, 462.

Captain. Kapitán. Velitel, velící důstojník jednotky, lodi atd.

Captain of the ship doctrine. Doktrína „kapitána lodi“. Podle této doktríny odpovídá chirurg během operace za škody způsobené nedbalostí svých asistentů po dobu, kdy jsou pod jeho kontrolou, i když tito asistenti jsou také zaměstnanci nemocnice. Je to varianta principu vypůjčeného zaměstnance (*borrowed servant* — viz *tam*) v právních předpisech týkajících se operačních sálů. Thomas v. Hutchinson, 442 Pa. 118, 275 A. 2d 23, 27.

Captation. Ovládnutí něčí vůle. Tento význam má původ ve francouzském právu, kde označuje jednání, kterým je ovládána vůle jiné osoby; užitě se zlým úmyslem. Původně tento pojem označoval první stadium hypnotického transu.

Captator. Osoba, která obdrží dar nebo odkaz z vypočítavosti.

Captio. Zadržení, zajištění. Ve starém anglickém právu odebrání nebo zabavení, uvěznění; obdržení; konání soudu.

Caption. Úvodní část žaloby, podání návrhu a jiných právních nástrojů, kde jsou uvedena jména stran, příslušný soud, jednací číslo, žalobní nárok atd. Fed. R. Civil P. 10 (a). (Federal Rules of Civil Procedure — Federální pravidla civilního řízení.)

Captive. Zajatec. Válečný zajatec.

Captive audience. „Zajaté“ publikum. Posluchači řečníka nebo publikum na představení, které nemůže svobodně odejít bez nepříznivých důsledků.

Captor. Uchvatitel, kořistník. V mezinárodním právu je to osoba, která zabírá nebo zabavuje majetek nepřítele v době války; osoba, která si přivlastní majetek nepřítele. V užším významu je to někdo, kdo zajme loď na moři. Oakes v. U.S., 174 U.S. 778, 19, S. Ct. 864, 43 L. Ed. 1169. Pojem označuje i toho, kdo ve válce zajal nepřítele.

Capture. Zajmout, zmocnit se, ukořistit. Chytit nebo kontrolovat silou, hrozbami nebo strategicky. V mezinárodním právu uchvácení majetku jedné válčící strany stranou druhou. Též ukořistění, uchvácení majetku země ve válce neutrální. Zmocnění se majetku znamená ukořistění vojenskou silou — „capture“, zatímco zabavení majetku, „seizure“ je odebrání majetku státními orgány.

Caput. Hlava. Hlava osoby; osoba jako taková; život osoby; osobnost; status; občanské postavení.

V common law „hlava“. *Caput comitatis.* Hlava hrabství; šerif; král. Osoba; život. Horní část města. Hrad.

Capitis aestimatio. V saském právu „ocenění hlavy“, resp. hodnota lidského života.

Caput anni. První den roku, začátek roku.

Caput baroniae. Sídlo barona, hrad.

Caput jejunii. Popeleční středa, začátek půstu.

Caput loci. Čelní nebo horní část nějakého místa.

Caput lupinum. „Vlčí hlava“, zločinec. Podle starého anglického práva se zločinec stojící mimo zákon označoval jako „*caput lupinum*“, mohl být „zabit jako vlk“. 4 Bl. Comm. 284, 320.

Caput mortuum. „Mrtvá hlava“; mrtvý, obsolétní (ustanovení). Mrtvý kapitál.

Caput portus. Sídlo přístavu. Ve starém anglickém právu město, ke kterému přístav patřil, po němž byl pojmenován a jemuž byl podřízen.

Caput, principium, et finis. Hlava, počátek a konec. V anglickém právu se tak nazýval král, jako hlava parlamentu. 1 Bl. Comm. 188. V kontinentálním právu znamenal tento výraz právní status osoby a v římském právu sestával tento status ze tří komponent — *libertas*, svoboda; *civitas*, občanství a *familia*, rodina.

Caputagium. Daň z hlavy nebo peníze zaplacené na daň z hlavy podle starého anglického práva.

Caputium. Ve starém anglickém právu čelní pozemek, souvrát.

Carat. Karát. Váhová míra diamantů a jiných cenných kamenů, ekvivalent tří a jedné šestiny gránu, avšak klenotníci dělí karát na čtyři díly označované jako „diamantové grány“. Též míra kvality zlata, která oficiálně vyjadřuje poměr čistého zlata v sloučenině a zlato je pak označeno odpovídajícím množstvím karátů.

Carcan. Pranýř. Výraz užívaný ve francouzském právu. Někdy znamená trest sám.

Carcanum. Vězení, žalář.

Caricare. Ve starém anglickém právu nakládat, zejména naložovat náklad.

Carcatu. Naložený, naložená loď.

Carcelage. Poplatky za vězení, poplatky za žalář.

Carcer. Karcer. Vězení nebo žalář. V užším smyslu místo, kde je osoba zadržována nebo pod dohledem, nikoli nezbytně z trestu.

Carcer ad homines custodiendos, non ad puniendos. Vězení má sloužit k zadržení osoby, nikoli k jejímu potrestání.

Carcer non supplicii causa sed custodiae constitutus. Vězení není určeno k trestu, ale slouží k zadržení a hlídání.

Cardholder. Držitel průkazu. Člen nějaké skupiny, např. odborů, kde členský průkaz je symbolem jeho členství.

Care. Péče; starostlivost; starost; dohled; opatrnost; uvážlivost; obezřetnost; protiklad nedbalosti nebo neopatrnosti; šetrnost; ohled; ochrana; bezpečnost; podpora; bdělost. Starat se a zajišťovat potřeby své nebo jiného.

V právním pojetí nedbalosti je pod pojmem péče chápána míra opatrnosti a péče, která je obvyklá pro rozumné chování a přiměřená možnému riziku. Čím větší je riziko, tím větší musí jednatel vynaložit péči a opatrnost. Foy v. Friedman, 280 F. 2d 724.

Existují tři různé stupně péče, resp. opatrnosti, kterým odpovídají i tři různé stupně nedbalosti, viz níže: *slight care*, *ordinary care*, *great care*. Toto dělení ovšem nemusí být teorií přijímáno bez výhrady.

Slight care. Nepatrná míra péče (opatrnosti) je obvyklá míra opatrnosti, se kterou lidé jednají ve svých běžných záležitostech malého významu. Nebo péče, kterou osoba věnuje svým věcem, i když tato osoba může být méně pečlivá a opatrná, než je obvyklé.

Ordinary care. Běžná péče (míra opatrnosti) je taková, kterou vykazují osoby průměrně starostlivé a opatrné za podobných nebo stejných okolností. Nebo je to takový stupeň opatrnosti, který je možné odůvodněně a rozumně očekávat od osoby v dané situaci, tedy přiměřená péče. Viz též *Ordinary*.

Reasonable care. Přiměřená (rozumná) péče je takovou mírou opatrnosti a pečlivosti, která může být oprávněně očekávána nebo požadována s ohledem na povahu jednání, předmět nebo okolnosti transakce. Je to taková míra péče a opatrnosti, která by se v podmínkách daných v čase činnosti žádala po průměrně opatrné osobě.

Great care. Velká míra opatrnosti (péče) je takový stupeň opatrnosti, kterou průměrně opatrní lidé vykazují při svých záležitostech, které mají pro ně značný význam; je to míra péče či opatrnosti, která je obdobně záležitosti věnována osobou nanejvýše pečlivou a opatrnou při stejné příležitosti.

Vysoká míra opatrnosti či péče není právně synonymní s pojmem přiměřená péče (*reasonable care*). Je to taková míra opatrnosti či péče, kterou by věnovala dané záležitosti velmi opatrná, obezřetná a pečlivá osoba za stejných nebo podobných okolností a přitom míra opatrnosti je přiměřená riziku nebezpečí.

Vyšší a nejvyšší míra opatrnosti a péče má v podstatě stejný význam. „Highest degree of care“, vysoká míra opatrnosti požaduje stejnou opatrnost a obratnost, jaká je běžná u osob vykonávajících stejnou činnost nebo zaměstnání. Znamená to nejvyšší míru zákonem požadované opatrnosti tam, kde je ohrožena bezpečnost lidí, stejnou jako podle zvyklostí a praxe vykazují vysoce opatrní, kvalifikovaní a inteligentní lidé, kteří vykonávají stejnou práci podobnými prostředky nebo způsoby. Viz též *Diligence*; *Due care*; *Reasonable care*; *Support*.

Careless. Nedbalý; neopatrný; lehkomyšlný.

Carena. Pojem užívaný ve starém církevním právu a označující období čtyřiceti dní.

Carence. Insolventnost, nemajetnost podle francouzského práva.

Careta. (Psáno též *carreta* nebo *carecta*.) Dvojkolový vůz nebo povoz, náklad povozu.

Caretorius or carectarius. Povožník.

Carga. Ve španělském právu zatížení, břemeno.

Cargaison. Ve francouzském obchodním právu „cargo“, náklad plavidla, vlaku, nákladního auta, letadla nebo jiného dopravního prostředku. Viz *Freight*.

Cariagium. Ve starém anglickém právu doprava, dovoz, rozvoz; přeprava zboží a jiných věcí pro krále.

Caristia. Nouze, drahota, nedostatek.

Cark. Ve starém anglickém právu množství vlny, balík, resp. objemová jednotka. Třicet těchto jednotek je tzv. „sarplar“. (Ten se rovnal 2.240 librám nebo jedné anglické tuně.)

Carlisle tables. Carlisleské tabulky. Tabulky úmrtnosti vypracované pro statistické účely v letech 1779 až 1787 a pojmenované podle místa v Anglii, kde byly zpracovány.

Carload. Naložené (plné) auto. Množství nákladu obvyklé pro běžné nákladní auto, užívané pro přepravu dané komodity. Obchodní jednotka sloužící podle obchodních zvyklostí jako celek při prodeji a dělení. U.C.C. § 2-105 (6). (Universal Commercial Code — Jednotný obchodní zákoník.)

Carmack Act. Carmackův zákon. Novela Zákona o mezistátním obchodu, která upravuje odpovědnost přepravce za ztrátu, škodu nebo újmu na majetku připravovaném v obchodě mezi jednotlivými státy USA.

Carmen. Lat. Píseň. V římském právu, doslova píseň nebo báseň. Formule, slova užívaná při různých příležitostech, například při rozvodu.

Car mile. Míle ujetá naloženým nákladním autem.

Carnal. Tělesný. Týkající se těla, jeho vášně a potěb; zvířecí; smyslný; sexuální. People v. Battilana, 52 Cal. App. 2d 685, 126 P.2d 923, 928.

Carnal abuse. Zneužití. Akt zneužití ženských pohlavních orgánů orgány mužskými, což nutně neznamená proniknutí; trestný čin, obecně označovaný jako znásilnění (podle zákona), spočívá v pohlavním zneužití. Zranění pohlavních orgánů při pokusu o pohlavní styk, aniž by došlo ke skutečnému proniknutí. Pohlavní styk s malým dítětem je též pohlavním zneužitím. Pohlavní zneužití (carnal abuse) a pohlavní styk (carnal knowledge) jsou v mnoha zákonech výrazy synonymními. Viz Carnal knowledge.

Carnaliter. Tělesně. Ve starém trestním právu tělesně, pohlavně. Z lat. výrazu carnaliter cognovit — tělesně poznal. Odborný výraz užívaný při obvinění ze znásilnění; dříve byl výrazem běžným.

Carnal knowledge. Tělesný styk, koitus, kopulace, sexuální styk muže se ženou, sexuální styk. Pohlavní styk s dítětem je nezákonný. Sexuální styk s dítětem ženského rodu pod stanovenou věkovou hranicí. Považuje se za trestný čin, resp. zločin. Tento trestný čin se běžně označuje též jako „statutory rape“ — znásilnění podle zákona. Viz Rape.

I když proniknutí je tu esenciálním znakem, stačí i nepatrné proniknutí mužských pohlavních orgánů do ženských k naplnění podstaty pohlavního styku. State v. Cross, 200 S.E. 2d 27, 29. Není nezbytně nutné, aby pohlavní orgán pronikl do vagíny nebo aby byla porušena panenská blána. Postačující je proniknutí do vulvy nebo pysků. De Camond v. State, Okl. Cr., 285 P. 2d 236.

Carnet. Karnet. Mezinárodní celní doklad dovolující časově omezený export zboží z jedné účastnické země do druhé účastnické země s tím, že se předpokládá jeho návrat do země původu. U.S. v. Dunn, C. A. Cal., 564 F. 2d 348.

Carriage. Přeprava. Přeprava zboží, nákladu nebo cestujících.

Carriage of Goods by the Sea Act. Zákon o přepravě zboží po moři. Federální zákon upravující nejvýznamnější práva, povinnosti, odpovědnost za škodu vznikající ze vztahu mezi vydavatelem a držitelem námořního konosamentu, s ohledem na ztrátu nebo poškození zboží. 46 U.S.C.A. § 1300 an.

Carrier. Dopravce. Jednotlivec nebo organizace zabývající se přepravou osob nebo zboží.

„Carrier“, dopravce, označuje osobu, která se zabývá přepravou osob a zboží a pronájemem dopravních prostředků. Jak uvádí Interstate Commerce Act (Zákon o mezistátním obchodu), je to veřejný a soukromý dopravce nebo nákladní dopravce (freight carrier) a úředníci, agenti a zaměstnanci takového dopravce. 18 U.S.C.A. 831.

Viz též Certified carriers; Connecting carrier; Contract carrier.

Common carrier. Veřejný dopravce. Je to dopravce, který se zavázal k přepravě individuálně neurčených osob nebo zboží, tedy všech, kdo se rozhodli využít jeho služeb. Merchants Parcel Delivery v. Pennsylvania Public Utility Commission, 150 Pa. Supper. 120, 28 A. 2d 340, 344. Ti, jejichž předmětem činnosti je přeprava osob nebo věcí formou nájmu nebo za odměnu. Veřej-

ný osobní dopravce je ten, kdo provozuje přepravu individuálně neurčených osob, které chtějí jeho služby využít, pokud je pro ně místo. Tento dopravce nemá žádný zákonný důvod odmítnout přepravu.

Private carrier. Soukromý dopravce. Soukromí dopravci jsou ti, kteří provozují přepravu jen na dohodnutou vzdálenost a jen na základě smlouvy o přepravě s určitými jednotlivci.

Carrier's lien. Zadržovací právo dopravce. Právo dopravce zadržet přepravované zboží či náklad jako záruku do doby, než bude uhrazena přepravovatelem cena přepravy.

Carroll doctrine. Carrollova doktrína. Pravidlo, podle něhož držitel vysílací licence může mít námitky proti udělení konkurenční licence, jestliže tato licence by způsobila existující stanici vážnou ekonomickou újmu omezením nebo znemožněním jejích služeb. Carroll Broadcasting Co. v. F.C.C., 103 U.S. App. D. C. 346, 258 F. 2d 440.

Carry. Nést, přenášet, unést (vydržet), přepravit, odstranit, převést. Mít u sebe nebo při sobě, např. hodinky nebo zbraň, přičemž pohyb tu není podstatný. V oblasti pojišťovnictví též ve významu vlastnit nebo držet.

Carry a member. Podporovat člena. Platit poplatky za nemocného nebo sociálně potřebného člena, např. člena určité asociace, přičemž platby hradí jiní členové nebo místní pobočky jeho jménem.

Carry an election. Vyhrát volby. Aby kandidát byl zvolen, nebo aby nějaké opatření bylo schváleno ve volbách nebo hlasování, musí získat většinu nebo nejvíce hlasů oprávněných voličů, kteří se zúčastnili voleb.

Carry arms or weapons. Nosit zbraň. Nosit zbraň, mít ji při sobě v šatech, v kapse s cílem použít ji, být ozbrojen a kdykoli připraven k obraně nebo útoku v případě konfliktu s jinou osobou.

Carry-back. Zpětné rozložení ztráty. Ustanovení daňových předpisů, které dovoluje poplatníkovi, aby rozložil čistou obchodní ztrátu na tři předchozí roky a odečetl ji od čistého výnosu. Tato ztráta musí být rozložena a odečtena zpětně, pokud se poplatník nerozhodne odečíst ji v následujících letech. I.R.C. § 172 (b). Srov. Carry over.

Carry costs. Přiznat náklady řízení. Rozsudek přiznává náklady řízení (to carry costs) v případě, že strana, v jejíž prospěch bylo rozhodnuto, je tímto rozsudkem oprávněna žádat úhradu svých nákladů řízení.

Carrying away. Odnesení, odcizení, odstranění. Je to akt, který je podstatný pro naplnění skutkové podstaty trestného činu krádeže. Viz rovněž Larceny.

Carrying charge. Poplatek účtovaný věřitelem kromě úroku za vedení splátkového úvěru. Podle zákonů o ochraně zákazníků při poskytování půjček se požaduje plné objasnění těchto poplatků. Viz Truth — in — Lending Act; Carrying Costs.

Carrying concealed weapon. Nedovolené ozbrojování. Tento čin je trestným činem ve většině právních řádů. I když „tajnost“ takového ozbrojování, což je došlový překlad daného pojmu, není nezbytným znakem trestného činu. Viz např. Model Penal Code § 5.06.

Carrying costs. Udržovací náklady. Náklady spojené s udržováním patentu v platnosti po určitou dobu. Viz též Carrying charge.

Carry on trade or business. Provozovat obchod nebo podnikání. Provozovat, poskytovat nebo pokračovat v určitém povolání, obchodní činnosti a to průběžně nebo stále. Postačující je i opakovaná činnost. Vystupovat jako osoba zabývající se prodejem zboží nebo službami. Helvering v. Highland, C.C.A. 4, 124 F. 2d 556, 561.

Tento pojem má mnoho významů v závislosti na kontextu, ale běžně se též používá ve spojení s mírou aktivity zahraniční společnost v daném státě, a tudíž i právem tohoto státu regulovat činnost dané společnosti, což má důsledky pro dopad právního řádu daného státu na zahraniční společnost. Co se rozumí pod pojmem „provozování obchodu“ definují tzv. „long-arm statute“ (viz tam).

Carry-over. Přenesení. Ustanovení v daňových předpisech, které dovoluje daňovému poplatníkovi uplatnit čistou obchodní ztrátu v následujícím roce. Čistá obchodní ztráta se od roku 1975 rozkládá do 15 následujících let; ztráty utrpěné do roku 1976 na 5 let. I.R.C. § 172 (b). Viz Carry-back.

Carry passengers for a consideration. Přeprava cestujících za úhradu. Přeprava cestujících, kdy dopravce je povinen poskytnout za úplatku přepravu.

Carry stock. Držet akcie. Poskytnout prostředky na zaplacení akcií nebo úvěr na dohodnutou dobu po realizaci koupě.

Carry the iron. Viz Fire ordeal pod heslem Ordeal.

Carta. Ve starém anglickém právu charta, listina, písemný dokument. Ve španělském právu dopis, listina, plná moc.

Carta mercatoria. Obchodní charta. Privilegium (1303) udělené některým cizím kupcům jako protihodnota za určité celní povinnosti, které jim dovozovalo svobodně obchodovat ve všech anglických městech, dovážet zboží a pobývat svobodně tam, kde chtějí, jakož i využívat možnosti domáhat se soudně svých práv.

Cart bote. Dřevo na povoz. Ve starém anglickém právu to bylo dřevo nebo klády, které se podle práva mohl vzít tenant z lesa na opravu pracovních nástrojů, včetně povozů a na údržbu domácnosti. 2 Bl. Comm. 35. Viz Bote, bot.

Carte. Námořní mapa, podle francouzského práva.

Carte blanche. Neomezená plná moc — bianko. „Volná ruka“. Prázdný list papíru, listina, která je podepsaná, ale jinak prázdná. List papíru, který podepíše příkazce svému agentu, aby ho vyplnil dodatečně smlouvou nebo ujednáním, které považuje za vhodné. Pojmu se běžně užívá pro označení neomezené pravomoci nebo plné moci.

Cartel. Kartel. Spojení výrobců určitých produktů za účelem kontroly jejich výroby a cen, s cílem získat monopol a omezit konkurenci a volnou soutěž v určitém odvětví průmyslu nebo v určité komoditě. Takové kartely začaly vznikat v Anglii. Ve Spojených státech byl jejich vznik zakázán antitrustovými zákony. Též je to spojení společností nebo jejich částí na základě dohody v případě, že jejich zájmy jsou stejné, jehož účelem je předcházet nekalé soutěži, rozdělit trh a prohloubit spolupráci a výměnu technologických postupů a výsledků výzkumu.

Dohoda mezi dvěma nepřátelskými stranami o výměně zajatců nebo předání uprchlíků, nebo o povolení určitého neválečného styku, jemuž by jinak bránil vá-

lečný stav. Například dohoda o poštovním, telekomunikačním či železničním styku.

Car trust certificates, securities. Certifikáty o správě (provozu) lokomotiv. Druh investičních cenných papírů založených na podmíněném prodeji nebo prodeji na splátky u lokomotiv a železničních vagonů, kdy vlastnický titul nepřechází na kupujícího nebo zástavního dlužníka, dokud není majetek zaplacen. Viz Equipment Trust.

Cartulary. Listinný archiv, pozemkové knihy. Místo, kde se vedou záznamy nebo uschovávají listiny.

Carucage. Daň z orné půdy. Ve starém anglickém právu to byl druh daně či poplatku, původně vybíraný z orné půdy (resp. její určité výměry) na veřejné práce.

Carucata, carucate. Určitá výměra orné půdy, která sloužila ve staré Anglii jako základ pro vyměření daně. Výměra orné půdy, která může být zorána a obhospodávána ročně jedním pluhem. Orná půda o rozloze sto akrů.

Carucarius. Nájemce orné půdy, ten, kdo má ornou půdu v tzv. „carucage“ (viz tam).

Carue. Orná půda, resp. určitá výměra orné půdy.

Carvage. Viz Carucage.

Carve. Výměra orné půdy podle starého anglického práva.

Ca. Sa. Zkratka capias ad satisfaciendum (Viz tam).

Casata. Podle starého anglického práva dům s dostatečnou výměrou půdy pro obživu rodiny. Jinak se používalo i pojmy „hida“ nebo „familia“.

Casatus. Vazal nebo tenant, mající v držbě tzv. „casatu“ (viz výše), tedy dům a domácnost s vlastním majetkem.

Case. Soudní případ. Obecný pojem označující soudní řízení, kauzu, proces nebo spor podle common law nebo ekvity; otázka předložená soudu; souhrn skutečností a faktů, který vytváří podmínky pro uplatnění soudní pravomoci; soudní řízení sporné, v němž jsou chráněna nebo vynucena práva nebo které brání porušování práv nebo je napravuje; jakékoliv řízení soudní povahy.

Trestní případ. Trestný čin vyšetřovaný policií. Lékařský případ. Choroba nebo zranění léčené lékařem. Obhlídka domu, podniku atp. potenciálním zlodějem nebo lupičem.

Slovo „case“ může též znamenat žádost nebo podání, např. žádost o rozvod, žádost o povolení dálnice, žádost o určení vyživovací povinnosti mezi příbuznými a jiná další speciální podání a žádosti, které common law nezná. S. D. Warren Co. v. Fritz, 138 Me, 279, 25 A. 2d 645, 648.

V běžném, jazyce slovo „case“ znamená událost, situaci, okolnosti.

Písemné shrnutí a vyjádření ke skutečnostem a faktům, týkajícím se určité transakce nebo několika transakcí, nebo události či jiné záležitosti, která je předmětem sporu. Toto písemné vyjádření má určité formální náležitosti a je předloženo soudu nebo soudci k rozhodnutí nebo vyjádření. Viz níže Case agreed on; Case on appeal; Case reserved; Case stated.

Viz též Cause of action.

Case agreed on. Dohoda stran o skutkové podstatě případu. Formální písemné vyličené skutkové podstaty daného případu, na němž se obě strany dohodly jako

na přesném, úplném a na základě dohody toto vyjádření předloží soudu, aby vydal rozhodnutí vycházející z uvedených skutečností bez nařízení jednání. Pro tyto případy (agreed case, stated case) je nezbytné, aby se strany shodly na všech skutečnostech a faktech, které jsou rozhodné pro určení jejich práv. Viz též Stipulation.

Case made. Viz Case reserved, níže.

Case of actual controversy. Příklad skutečně sporný. Toto slovní spojení použité Federálním zákonem o deklaratorních rozsudcích (Federal Declaratory Judgment Act) znamená spory, podléhající soudní pravomoci, tedy nikoliv rozhodnutí na základě domnělých skutečností nebo domnělého porušení práva. John P. Agneso & Co. Inc. v. Hoage, 69 App. D. C. 116, 99 F. 2d 349, 351. Viz Cases and Controversies, níže.

Case of first impression. Viz First impression case.

Case on appeal. Příklad zařazený na pořad odvolacího soudu.

Case reserved. „Příklad s výhradou“. Písemné vyjádření o skutečnostech, týkajících se případu, které byly prokázány v průběhu řízení, sepsané právním zástupcem strany ve sporu pod dohledem soudce. Cílem tohoto vyjádření je, aby určité právní otázky, které vyvstaly v průběhu řízení a nemohly v něm být uspokojivě vyřešeny, rozhodlo zasedání soudu (court in banc). Takové případy se také označují jako „special case“ a jsou obvyklé tam, kde je spor o právo a strany souhlasí s tím, aby porota vydala obecné rozhodnutí (general verdict) na základě právního názoru soudu, nevydává však rozhodnutí ve věci samé (special verdict).

Cases and controversies. Případy a spory. Tento pojem, tak jak ho užívá Ústava Spojených států, zahrnuje nároky a spory přednesené soudu, aby v řádném řízení rozhodl o ochraně nebo vynucení práv, prevenci nebo odstranění a potrestání bezpráví; kdykoliv takový nárok nebo spor má takovou formu, že soudní moc je schopna o něm jednat, stane se případem nebo sporem (case or controversy). Interstate Commerce Com'n. v. Brimson, 154 U.S. 447, 14 S.Ct. 1125, 38 L.Ed. 1047. Federální soudy budou projednávat pouze otázky, které pramení z takových případů a sporů, tj. pouze takové, které spadají do pravomoci soudů. Art. III. Sec. 2, U.S. Const. Příklad nebo spor musí být konkrétní a určitý a musí se týkat právních vztahů mezi stranami, které mají rozdílné zájmy. Předmět sporu nesmí být akademický ani fiktivní a soud se nebude zabývat koluzními žalobami. Aetna Life Ins. Co. v. Haworth, 300 U.S. 229, 240, 241, 57 S.Ct. 461, 464, 81 L.Ed. 617. Skutečnosti, které jsou předmětem sporu, musí být za všech okolností podstatné pro sporné strany, aby byly důvodem pro vydání soudního rozhodnutí. Adams v. Morton C. A. Mont., 581 F. 2d 1314, 1319. Viz též Controversy; Justiciable controversy; Ripeness doctrine; Standing to sue doctrine.

Case stated. Viz Case agreed on, výše.

Case sufficient to go to a jury. Příklad způsobilý k posouzení porotou. Příklad, který dospěl do takového stadia dokazování, že musí být předložen porotě. State v. McDonough, 129 Conn. 483, 29 A. 2d 582, 584.

Form of action. Forma žaloby. Kategorie, do které případ spadá, jako např. smluvní žaloba na úmyslné protiprávní jednání (tort), i když podle Rules of Civil Procedure (Pravidel civilního řízení) jsou všechny žaloby tzv. „civilními“ žalobami. Fed. R. Civil P. 2.

Casebook. Kniha soudních případů. Učebnice, používané na právnických fakultách, které obsahují důležité precedenty v určité oblasti práva (např. smlouvy, torts) spolu s komentářem a charakteristikou případů a umožňují tak lepší pochopení předmětu a diskusi o něm. Viz Hornbook.

Case in chief. Hlavní stadium řízení. Ta fáze řízení, v níž strana, která má důkazní břemeno předkládá své důkazy.

Case law. Soudcovské (precedenční) právo. Systém významných soudních rozhodnutí, precedentů, který tvoří soudcovské právo, nebo precedenty pro určitou oblast práva; je pramenem práva vedle práva zákonného a jiných pramenů práva. Je to systém soudních rozhodnutí, která vykládají v podstatě zákony, jiné právní předpisy a ustanovení ústavy. Viz Common law.

Case or controversy. Viz Case; Standing to sue doctrine.

Case system. Precedenční systém. Je to systém výuky nebo právní vědy, založený na historickém studiu precedentů nebo induktivní metodě. Byl zaveden na Law School of Harvard University ve školním roce 1869–70 profesorem Christopherem C. Langdellem. Viz Casebook.

Caseworker. Sociální pracovník, jehož klienti se označují jako „případy“ a který většinou pracuje v terénu.

Cas fortuit. Fr. Pojišťovací právo, škodná událost; neodvratitelná událost (nehoda).

Cash. Hotovost. Peníze nebo ekvivalent; většinou hotové peníze. Měna a mince, převoditelné šeky; pokladní hotovost. To, co cirkuluje jako peníze. Viz Legal tender; Petty cash.

Cash account. Pokladní účet. Účet, na kterém jsou při účetnictví vedeny všechny hotovostní platby; všechny hotovostní příjmy a výdaje.

Cash basis accounting. Finanční účetnictví. Účetní metoda, která vykazuje jen skutečně přijaté a proplacené příjmy a výdaje v daném daňovém roce. Systém, který připíše ve prospěch příjem, jen je-li skutečně přijat a zúčtuje výdaje, jen když byly proplaceny. Na rozdíl od přírůstkové metody, kde je příjem zapsán v okamžiku, nastane-li právo na příjem, a výdaje jsou zúčtovány, stane-li se faktura splatnou.

Cash book. Pokladní kniha. V účetnictví kniha, kde jsou uvedeny všechny příjmy a výdaje v hotovosti.

Cash budget. Pokladní rozpočet. Rozvrh očekávaných pokladních příjmů a výdajů na určité období a předpokládané pokladní bilance daného období. Předpokládaný rozvrh pokladních výdajů a příjmů společnosti na určité období.

Cash cycle. Časové období mezi nákupem materiálu a inkasováním pohledávky za prodej konečného výrobku.

Cash discount. Skonto, sleva. Sleva z prodejní ceny povolená prodávajícím na zboží prodané na úvěr na určitou dobu; např. 10% sleva při zaplacení zboží do 10 dnů. Tato sleva se nabízí proto, aby byly včas placeny faktury.

Cash dividend. Dividendy v hotovosti. Vyhlášené dividendy placené společností akcionářům ve formě hotovosti. Na rozdíl od „stock dividend“ (viz tam).

Cash equivalent doctrine. Doktrína ekvivalentu hotovosti. Obvykle daňoví poplatníci, kteří účtují v hotovosti, vykazují jako příjem pouze to, co skutečně v hotovosti přijali. Podle této doktríny musí daňoví poplatníci vykazat i takové příjmy, které nebyly přijaty v hotovosti, ale byly v transakci poskytnuty formou nějakého ekvivalentu, např. místo hotovosti byl přijat ve zdanitelné transakci nějaký majetek.

Cash flow. Příjem peněz. Příjem peněz z majetku, podniku atd. Liší se od čistého příjmu; příjem peněz přihlíží k objemu peněz po zaplacení všech plateb, ať již jsou odpočítatelnými položkami pro účely daňové či nikoli. Hotovostní příjem minus platby z hotovosti nebo různých fondů za určité období. Analýza příjmů a plateb v obchodní společnosti ve srovnání s jejím ziskem.

Negative cash flow. Negativní příjem peněz. Je to situace, kdy potřeba peněžních prostředků společnosti je vyšší než jejich skutečný příjem v hotovosti.

Cashier, v. Propustit s hanbou, s ponížením nebo v nelibosti ze služby. Degradovat.

Cashier. s. Pokladník. Úředník banky nebo společnosti odpovědný za bankovní transakce. Ten, kdo vybírá a eviduje platby v obchodě, restauraci, podniku atp.

Cashiered. Propuštění s ostudou, v nemilosti.

Cashier's check. Pokladníkův šek. Vlastní šek banky vydaný pověřeným úředníkem banky zákazníkovi a potvrzující, že zákazník je oprávněn požádat při předložení šeku bance proplacení peněžní částky, na kterou šek zní. National Newark and Essex Bank v. Giordano, 111 N. J. Supper. 347, 268 A.2d 327, 328. Viz též Check.

Cashlite. Pokuta, peněžité sankce.

Cash market value. Hodnota na hotovostním trhu. Cena, za kterou by se realizoval prodej určitého majetku v případě, že jej dotyčný chce, ale nemusí prodat a kupující chce, ale nepotřebuje nezbytně koupit. Urban Renewal Agency of City of Lubbock v. Trammel, Tex., 407 S.W. 2d 773, 777. Synonymními jsou výrazy jako „fair market value“, „reasonable market value“ nebo „fair cash market value“. Housing Authority of Birmingham Dist. v. Title Guarantee Loan & Trust Co., 243 Ala. 157, 8 So. 2d 835, 837. Viz Fair market value, Fair cash market value.

Cash note. V Anglii bankovní směnka provinční banky nebo Bank of England.

Cash out. Jestliže prodávající majetek vyinkasuje proti hodnotu za prodaný majetek v plné výši hotově raději, než by si ponechal k majetku nějaká práva.

Cash position. Likvidita, objem hotovosti; možnost rychlého proměnění aktiv v hotovost; objem pohotových aktiv.

Cash price. Cena za hotové. Cena okamžitě splatná v hotovosti při prodeji majetku na rozdíl od barteru nebo prodeje na úvěr.

Cash sale. Prodej za hotové. Prodej podmíněný platbou při předání zboží. Weyerhaeuser Timber Co. v. First Nat. Bank, 150 Or. 172, 43 P. 2d 1078, 1081. Viz Sale; Time—price differential.

Cash surrender value. Hodnota vydané hotovosti. Celková částka, kterou by vyplatila z životní pojistky banka, v případě jejího zrušení. Hotovostní hodnota pojistky je rezerva po odečtení poplatku za odstoupení. Částka,

kteřou pojišťovna zaplatí při zrušení životní pojistky před smrtí. Viz Cash value option.

Cash value. Kupní hodnota. Je cenou majetku, která by mohla být získána při jeho „soukromém“ prodeji (na rozdíl od aukce nebo nucené dražby) za předpokladu, že se platí celá cena ihned v hotovosti, nikoliv odloženými platbami.

Skutečná nebo tržní cena. Fort Worth & D.N. Ry. Co. v. Sugg, Tex. Civ. App., 68 S.W. 2d 570, 572. Jasná nebo spravedlivá tržní cena. Cena majetku při chtěném, nikoliv vynuceném prodeji někomu, kdo chce, ale není nucen ho koupit. Insurance Co. of North America v. Mc. Graw, 255 Ky. 839, 75 S.W. 2d 518, 520. Prodejní hodnota. In re Lang Body Co., C.C.A. Ohio, 92 F.2d 338, 340. Hodnota, za niž by byl majetek přijat ke krytí dluhu solventního dlužníka. Bank of Fairfield v. Spokane County, 173 Wash. 145, 22 P. 2d 646, 652.

Viz též Actual cash value; Cash surrender value; Fair cash value; Fair market value; Market value.

Cash value option. Opce na odkoupení pojistky. Právo vlastníka životní pojistky vzít si odkupní hodnotu životní pojistky, která je určenou sumou s ohledem na daný čas; obecně omezeno na určité období po vadách v placení prémie.

Cassare. Zrušit, prohlásit za neplatné, zničit, zlomit.

Cassation. Kasace. Ve francouzském právu je to anulování, zrušení, zvrácení, zrušení právní moci a platnosti soudního rozhodnutí. Rozhodnutí pramenící z autority panovníka, jímž se dekret nebo rozhodnutí soudu v poslední instanci ruší nebo anulují.

Cassation, court of. Fr. Kasační soud. (Cour de cassation). Nejvyšší soud ve Francii, který se tak nazývá díky své pravomoci zrušit (casser) rozhodnutí nižších soudů. Je to odvolací soud jak pro věci trestní, tak pro věci civilní.

Cassatur billa. (Lat. Necht' je tento návrh prohlášen za neplatný). „Odmítnutí“ žalobního návrhu. Forma soudního rozhodnutí ve prospěch žalovaného, který namítl věcnou či místní nepříslušnost soudu nebo formální nedostatky žalobního návrhu, bylo-li řízení zahájeno na základě „bill“ resp. billa (viz tam). 3 Bl. Comm. 303. Prohlášení učiněné žalobcem do protokolu poté, co byla namítnuta nepříslušnost soudu, v němž připouští, že není schopen tuto námítku popřít, nebo jí čelit a vyvrátit ji; má stejný účinek jako zastavení řízení.

Cassatur breve. (Lat. „Necht' je tento writ prohlášen za neplatný.“) „Odmítnutí“ writu. Forma soudního rozhodnutí ve prospěch žalovaného, který namítl věcnou nebo místní nepříslušnost soudu nebo jiné, zejména formální nedostatky writu, a to v řízení, zahájeném na základě původního writu (breve). 3 Bl. Comm. 303.

Toto rozhodnutí se někdy vydá i na návrh žalobce, kdy tento, v důsledku tvrzení žalovaného není s to úspěšně v řízení pokračovat.

Cast. Vložit, vhodit formálně nebo oficiálně, např. vhodit hlasovací lístek. Uspořádání, způsob sestavení něčeho. Zbavit se, odhodit.

Cast away. Odhodit, odvrhnout. Vyvrhnout na břeh, např. vrak lodi nebo osobu.

Castel or castle. Hrad, pevnost ve městě; sídlo šlechty.

Castellain. Podle starého anglického práva pán, vlastník nebo velitel hradu; konštábl (vrchní královský úředník nebo velitel) pevnosti; osoba, která stráží jedno z královských sídel; úředník lesní správy.

Castellanus. Kastelán, správce hradu.

Castellarium, castellatus. Podle starého anglického práva soudní pravomoc hradu.

Castellorum operatio. Práce na hradě. V saském a starém anglickém právu označoval tento výraz práce na hradě. Služby a práce vykonávané podřízenými tenanty při stavbě a údržbě hradu, veřejného prostranství a hradeb. Jedna ze tří základních povinností (trinoda necessitas), kterou všichni leníci mezi Sasy měli. Někteří je vykonávali osobně, jiní přispívali penězi nebo majetkem. 1 Bl. Comm. 263.

Castigatory. Koš na zločinné ženy. Zařízení, nástroj, používaný k potrestání usvědčených pomlouvačných žen a zločinných žen. Někdy též nazývaný kára, koš na potápení, apod.

Castig vote. Rozhodující hlas (předsedajícího při rovnosti hlasů). Hlasování hlasovacími lístky nebo pomocí hlasovacích zařízení.

Castle doctrine. Doktrína „hradu“. V souladu se rčením: „Můj dům, můj hrad“ může člověk hájit svůj dům a jeho obyvatele silou proti případnému napadení. Tato doktrína je obvykle připisována Cokeovi (Third Institute, 1644), ale podobné sentence a koncepce můžeme najít i v římském právu. Viz Self-defense.

Castleguard. Strážení hradu. hradní stráž. Povinnost, ukládaná ve feudálním právu určitým osobám, které žily v blízkosti hradu, aby tento strážily a chránily.

Castleguard rents. Renta hradním strážím. Podle starého anglického práva to byly renty, placené obyvateli podhradí za to, že je chránila a strážila hradní stráž.

Castrensis. Polní, vojenský. V římském právu mající vztah k vojenskému ležení nebo vojenské službě.

Castrense peculium, část majetku, kterou syn získal ve válce nebo kontakty s vojenským ležením (castrum).

Casual. Náhodný. Objevující se nepravidelně, příležitostně; nestálý nebo nepravidelný, např. zaměstnání.

Nahodilý; přicházející bez varování, nepředvídaný, neočekávaný, nepředvídatelný, nejistý.

Casual bettor. Příležitostný sázkář. Ten, kdo sází nepravidelně a příležitostně a tudíž se nedopouští trestného činu, neboť se neúčastní sázení a hazardních her organizovaně a neprovozuje sázení jako podnikání. *Bamman v. Erickson*, 288 N.Y. 133, 41 N.E. 2d 920, 922.

Casual deficiency of revenue. Momentální deficit. Momentální insolventnost. Momentální, nepředvídaný nedostatek prostředků k úhradě nečekaných a nezbytných výdajů.

Casual deficit. Momentální deficit. Nechtěný a nezamýšlený deficit. *State Budget Commission v. Lebus*, 244 Ky. 700, 51 S.W. 2d 920, 922.

Casual ejector. Domělý odpůrce v soudním řízení o žalobě pro rušení držby (action of ejectment — žaloba pro rušení držby a její znovunabytí). Viz Ejectment.

Casual employment. Příležitostné zaměstnání. Zaměstnání na neurčitou nebo nepravidelnou dobu. Zaměstnání na určitou omezenou dobu. Příležitostné, náhodné nebo nárazové zaměstnání. Takový zaměstnanec obvykle nemá právo služebního postupu ani, pokud práce nepřesáhne určitý počet hodin v týdnu, nemá sociální výhody a nepobírá sociální dávky. Zákon řady států USA dávají možnost zaměstnavateli roz-

hodnout, zda takový příležitostný zaměstnanec bude mít nárok na odškodnění v případě pracovního úrazu nebo nemoci z povolání. Kriteřiem je tu povaha práce, rozsah nebo délka trvání zaměstnání.

Casual sale. Příležitostný prodej. Prodej, který není součástí běžného obchodu.

Casualty. Nahodilá událost, nehoda, katastrofa, pohroma. Událost, mající za následek ztrátu lidského života, zranění, majetkové ztráty. Nehoda, katastrofa způsobená neobvyklou nebo náhlou událostí, např. záplavou, bouří, ohněm nebo dopravní nehodou. Jednotlivci mohou takové ztráty vzniklé při podnikání, obchodních transakcích nebo v obchodě v plném rozsahu odečíst pro daňové účely. Osobní a neobchodní nečekané ztráty jsou odpočítatelné jako individuálně specifikované položky. Tyto ztráty se odečítají po odečtení 100 \$ a 10 % poplatníkovu upraveného hrubého příjmu.

Casu consimili. Writ consimili casu. Ve starém anglickém právu to byla žaloba na vydání nemovitosti, resp. writ, který byl udělen v případě, že tenant, jehož pozemková držba byla časově omezena (např. „in curtesy“; „for life“ — po dobu života manželky nebo života jeho), zcizil tento pozemek „in fee“ nebo „in tail“ (druhy dědické posloupnosti). Na základě tohoto writu vzniklo „právo návratu“ (reversion) a strana, která nemovitost neoprávněně zcizila, ji musela vrátit původnímu vlastníkovu nebo jeho dědicům. Viz Consimili casu.

Casu proviso. Lat. V případě upraveném (zákonem). Writ na vydání nemovitosti upravený v ustanoveních Gloucesterského zákona (6 Edw. I. c. 7), který upravuje právo navrácení nemovitosti původnímu vlastníku v případě, že tenant, jehož držba byla časově omezena, nemovitost převedl na dědice nebo zcizil na doživotní držbu.

Casus. Lat. Náhoda, nehoda; událost; případ, daný případ.

Casus belli. Záminka k válce. Příhoda, která je záminkou k vypuknutí války.

Casus foederis. Důvod spojenecké smlouvy ve smyslu mezinárodního práva. Konkrétní situace nebo událost dohodnutá ve smlouvě nebo upravená smlouvou. V obchodním právu je to důvod nebo událost zamýšlená ve smlouvě nebo dohodnutá smlouvou, která nastane v dohodnuté době a za stanovených podmínek.

Casus fortuitus. Nepředvídatelná a neodvratitelná událost, nehoda nebo příhoda. Ztráta, která nastane navzdory veškerému lidskému úsilí k jejímu odvrácení.

Casus fortuitus non est sperandus, et nemo teneatur devinare. Nepředvídatelnou událost není možné předpovědět a nikdo není povinen ji předvídat.

Casus fortuitus non est supponendus. Nepočítá se s nepředvídatelnou (náhodnou) událostí.

Casus major. V kontinentálním právu nepředvídatelná událost. Mimořádná událost jako oheň, ztroskotání lodi atp.

Casus omissus. „Opomenutý případ“. Případ, který není upraven ustanoveními zákonného práva a který se tedy spravuje common law.

Casus omissus et oblivioni datus dispositioni iuris communis relinquitur. Případ opomenutý a neupravený se spravuje common law. Případ neupravený zákonem se spravuje právem, které platilo před přijetím daného zákona.

Casus omissus pro omisso habendus est. Případ zákonem neupravený se má považovat za (záměrně) neupravený.

Catalla. Statky. Ve starém anglickém právu „chattels“ jméni. Mezi Normany toto slovo původně označovalo pouze domácí zvířata, tomu odpovídá i slovo „cattle“, které dnes znamená dobytek. Později však se tento pojem používal pro označení všech věcí movitých a práv k půdě (resp. osobních práv k půdě).

Catalla juste possessa amitti non possunt. Vlastnictví (statky) držené po právu nemůže být ztraceno.

Catalla otiosa. „Mrtvý“ majetek, na rozdíl od zvířat. „Zahálající“ majetek, tj. takový, který není užíván k práci, na rozdíl od tažných zvířat; též se používá výrazu *animalia otiosa*.

Catalla reputantur inter minima in lege. Věci movité pokládá právo za věci nevýznamné.

Catallis reddendis. Vrácení majetku. Žaloba na vydání věci, obsolentní writ užívaný v případě, kdy majetek uložený u nějaké osoby na určitou dobu nebyl ve stanovené době vrácen.

Catallum. Majetek. Mnohem častěji se užívá v plurálu (catalla — viz tam).

Catals. Majetek, statky. Viz Catalla.

Cataneus. Tenant *in capite*. Leník, který má léno přímo od krále.

Catascopus. Arcijáhen (starý výraz).

Catastrophe. Katastrofa. Velké neštěstí, pohroma, mnohem závažnější událost, než se rozumí pod pojmem „casualty“, tj. nepředvídatelná událost. Úplný nezdar.

Catching bargain. Viz Bargain.

Catchings. Úlovky. Chycené věci (ryby), získané věci v majetku osoby, která s nimi nakládá a užívá je pro sebe.

Catchpoll. Šerifův zástupce, konstábl nebo jiný úředník, jehož povinností bylo uvězňovat lidi. Byl to typ soudního úředníka. Tento výraz se již úředně neužívá.

Catch time charter. Smlouva o pronájmu lodi, kde se nájem platí za dobu, kdy je loď skutečně využita. *Schoonmaker — Connors Co. v. New York Cent. R. Co.*, D.C. N.Y. 12 F. 2d 314, 315. Viz též *Bareboat charter*.

Cater cousin. (Z fr. Quatre cousin.) Bratranec „ze čtvrtého kolena“, přeneseně jakýkoli vzdálený příbuzný.

Cathedral. Katedrála. Podle anglického církevního práva trakt oddělený pro bohoslužby. Kostel biskupa diecéze, který jest jako *cathedra*, nebo trůn, sídlo a má též soudní pravomoc, tedy vlastně hlavní kostel diecéze.

Cathedral preferments. Jmenováním obsazované církevní úřady. V anglickém církevním právu všechny děkanáty, úřady kanovníků a jiné církevní úřady nižší, než úřad biskupský.

Cathedralitic. Poplatek placený biskupovi nižším klérem podle anglického církevního práva, protože však byl běžně placen na biskupské synodě, nezývá se častěji spíše *synodal*.

Catholic Emancipation Act. Zákon o emancipaci katolíků. Zákon 10 Geo. IV., C. 7, kterým byla restaurována římskokatolická církev a její příslušníci nabyli všech občanských práv s výjimkou práva zastávat církevní úřady a některé vysoké státní funkce.

Catoniana regula. Catonovo pravidlo. Pravidlo římského práva, které se běžně vyjadřuje tímto rčením: *Quod ab initio non valet tractu temporis non convalebit*. Tedy to, co je od počátku neplatné (v důsledku formálních nebo jiných právních vad) se nestane platným pouhým během času. Toto pravidlo se užívalo při dědění, odkazech apod. Není bez významu ani pro právo anglické; např. závět vdané ženy (je-li neplatná v době, kdy je učiněna) se nestane platnou pouze proto, že se stala vdovou.

Cats and dogs. Hovorový výraz pro vysoce spekulativní cenné papíry.

Cattle gate. „Dobytčí brána“. Obyčejové právo pastvy, spojené obvykle s právy jinými. Právo pást dobytek na cizím pozemku. Druh věcného břemene sui generis, které přecházelo při nájmu s pozemkem.

Cattle rustling. Krádeže dobytka.

CATV. Community Antenna Television System. Systém společné (komunální) televizní antény.

Caucasian. Běloch, člověk bílého plemene.

Caucus. Konference vedení nebo voličů politické strany, volící delegáty nebo nominující kandidáty na určitý úřad.

Causa terrae. Konec pozemku, souvat, konec brázdy na orné půdě.

Caursines. Italští kupci, kteří přišli do Anglie za vlády Jindřicha III., začali tu působit jako lichváři, ale byli brzy vyhnáni pro své lichvářství a vyděračství.

Causa. Kauza. Důvod, příčina, motiv, úmysl. Stojí-li tento výraz jako předložka, znamená v důsledku, za účelem čeho, s úmyslem, např. *causa mortis* — pro případ smrti. Podmínka; protiplnění (consideration); motiv právního jednání.

V římském a starém anglickém právu znamenalo toto slovo důvod, základ či způsob nabytí vlastnictví; titul, nebo vlastnický titul. Tedy „*titulus est justa causa possidendi id quod nostrum est*“ — titul je právním důvodem (základem) vlastnictví toho, co jest naše. Tedy důvod sporu, nebo podání žaloby; např. *Causa testamentaria, causa matrimonialis*.

Viz též *Cause; Cause of action*.

Causa causae est causa causati. Příčina příčiny je i příčinou následku.

Causa causans. Bezprostřední příčina; poslední z řetězu kauzalit.

Causa causantis, causa est causati. Příčina nějaké příčiny je též příčinou následku.

Causa data et non secuta. V civilním právu poskytnutí protiplnění, které bylo vázáno na plnění, jež pak nastalo. Žaloba na vydání věci, která byla darována za předpokladu, že nastane určitá událost a tato nenastala.

Causa ecclesiae publicis aequiparatur; et summa est ratio quae pro religione facit. Důvody církve a důvody veřejné jsou si rovny; a nejpřednější je důvod, který přispívá náboženské víře.

Causa dotis, vitae, libertatis, fiscis sunt inter favorabilia in lege. Věno, život, svoboda a fiskus patří mezi věci, které právo nejvíce preferuje.

Causa est origo et materia negotii. Kauza je počátkem a podstatou věci, kauza a původ jsou materiální součástí věci. Právo bere v úvahu původ právního úkonu.

Causa hospitandi. Důvod pro přátelské přijetí.

Causa jactationis maritaggi. Kauza vychloubání se manželstvím. Druh žaloby, která se dříve uplatňovala proti straně chvástající se nebo prohlašující, že on nebo ona uzavřeli sňatek s žalobcem a mohl tak vzniknout dojem, že toto manželství skutečně existuje. 3 Bl. Comm. 93. Viz Jactation.

Causa list. Viz Cause list.

Causal relation. Viz Proximate cause.

Causa matrimonii praelocuti. Writ užívaný v případě, že žena převedla na muže pozemky „in fee — simple“ (na dobu neomezenou) s tím, že se s ní ožení a on tak odmítl poté učinit v přiměřené lhůtě po tom, co byl jí k tomu vyzván. Nyní obsolentní. 3 Bl. Comm. 183.

Causam nobis significes quare. Writ adresovaný starostovi města apod., který měl podle králova příkazu předat pozemky tomu, komu je král udělil v případě, že toto předání oddaloval. Měl tedy objasnit příčinu odkládání své povinnosti.

Causa mortis. Pro případ smrti, vzhledem k blízcí se smrti.

Causa mortis donatio. Viz Causa mortis gift; Donatio mortis causa.

Causa patet. Příčina či důvod je zřejmý, jasný, manifestní. Běžný obrat, dříve užívaný v písemnostech.

Causa proxima. Bezprostřední, nejbližší příčina. Nejvýznamnější příčina, taková, která podmiňuje příčiny další. Insurance Co. v. Boon, 95 U.S. 117, 130, 24 L. Ed. 395. Viz Proximate cause.

Causa proxima non remota spectatur. Je třeba přihlížet k bezprostřední příčině, nikoli příčině nepřímé či vzdálené. Je třeba hledat hlavní příčinu, taková příčina má být považována za skutečnou, pokud ovšem jiné na ní nezávislé příčiny neovlivnily výsledek. V úvahu se bere bezprostřední (přímá) příčina, nikoli příčina nepřímá (vzdálená). Rozdíl mezi přímou a nepřímou příčinou viz Cause; Proximate cause.

Causare. Soudit se, vést při. Podle starého anglického práva vést soudní spor.

Causa rei. V kontinentálním právu příslušenství, přírůstek, užitek a plody věci. Příslušenství, plody a užítky věci, na které mohl uplatnit nárok ten, kdo uplatňuje nárok na věc hlavní a požaduje je na žalovaném spolu s věcí hlavní. Zejména je to pak to, co by býval měl, kdyby nebyla porušena jeho práva k věci hlavní.

Causa remota. Vedlejší, vzdálená, zprostředkovaná příčina. Příčina působící nepřímou a zprostředkovanou.

Causa sine qua non. Nezbytná příčina, příčina bez níž by daný následek nemohl nastat. Hayes v. Railroad Co., 111 U.S. 228, 4 S. Ct. 369, 28 L. Ed. 410. Příčina, bez níž by věc nebylo. V souvislosti s nedbalostí je to příčina, bez níž by újma nenastala. Viz Proximate cause.

Causation. Zapříčinění. Zapříčinění něčeho, co vzniklo nebo se stalo. Úkon, který přivádí následek. Důležitá koncepce z hlediska teorie nedbalosti a v oblasti trestního práva.

Causator. Strana ve sporu, ať již žalobce nebo žalovaný. Ve starém evropském právu osoba, která vede pře jiných.

Causa turpis. Nízký (nemorální nebo nezákonný) důvod.

Causa vaga et incerta non est causa rationabilis. Vágní nebo nejistá kauza není kauzou dostatečnou.

Cause v. Zapříčinít, být důvodem, příčinou; být činitelem; být důvodem vzniku; dohnat, donutit.

Cause s. (Lat. causa). Příčina. Důvod. To, co předcházelo nějaké události. Něco, co předcházelo a zapříčinilo nebo vedlo k následku nebo důsledku. Základ právní žaloby. Činitel, který způsobí nějakou věc. To, co v určitém ohledu odpovídá za okolnost, která vyústí v nějaký následek nebo to, co dá vznik příčině nějaké následné činnosti nebo stavu. State v. Fabritz, 276 Md. 416, 348, A. 2d 275, 280.

Spor, soudní pře, žaloba. Jakýkoliv případ, otázka, která se řeší nebo projednává před soudem. Viz Cause of action.

Viz též Causa; Causation; Concurrent causes; Contribution cause; Dependent intervening cause; Efficient cause; Efficient intervening cause; Good cause; Immediate cause; Independent intervening cause; Intervening act; Intervening agency; Intervening cause; Legal cause; Natural and probable consequences; Negligence (Contributory negligence); Probate cause; Procuring cause; Producing cause; Proximate cause; Remote cause; Sole cause; Sufficient cause.

Direct neboli immediate cause. Viz Proximate cause.

Dismissal for cause. Viz For cause.

Intervening cause. Intervenující příčina. Událost nebo síla, která zprostředkuje a umožní původní události nebo síle dosáhnout konečného výsledku.

Superseding cause. Náhradní (dodatečně nastupující) příčina. Událost nebo síla, která nejen přispívá konečnému výsledku, ale naruší řetěz příčinné souvislosti mezi původní příčinou nebo událostí tak, že bez jejího působení by konečný důsledek nenastal.

Cause in fact. Skutečná příčina věci. Příčina, která přivádí určitou událost, která by bez ní nenastala. Medalion Stores, Inc. v. Eidt, Tex. Civ. App., 405 S.W. 2d 417, 422. Soudy takovou příčinu formulují pomocí vžitého obratu označovaného běžně jako „but for rule“ — tj. pravidlo „kdyby nebylo něčeho...“ Např. újma by dotyčnému nevznikla, kdyby nebylo určitého chování žalovaného. Viz Proximate cause; Res (Res ipsa loquitur).

Cause list. Seznam případů. V anglické soudní praxi je to tištěný seznam soudních případů, které mají být projednávány podle pořadí jejich podání se jmény právních zástupců sporných stran. Tento seznam se připravuje na každý den zasedání soudu. Je to obdoba požadu soudu u amerických soudů, kde se pro totéž užívá výrazů „calendar of cases“ nebo „docket“ (viz tam).

Cause of action. Žalobní důvod. Skutečnost nebo skutečnosti, které opravňují osobu vymáhat svá práva nebo nároky soudní cestou. Právní následek události podmiňující uplatnění nároku strany touto událostí dotčené. Situace nebo stav, který opravňuje stranu k podání žaloby nebo prostředku k uplatnění práva u soudu. Thomson v. Zurich Ins. Co., D. C. Minn., 309 F. Supp. 1178, 1181. Skutečnost nebo skutkový stav, který chce osoba podávající žalobu napravit nebo odstranit na základě soudního nálezu. Skutečnosti, které jsou příčinou vzniku vzájemných práv a povinností. Nesplnění právního závazku, bránění nějakému plnění nebo úkonu. Předmět žaloby. Protiprávní rušení nebo zásah do práv.

Právo strany zahájit soudní řízení. Viz též Case; Claim; Failure to state cause of action; Justiciate controversy; Right of action; Severance of action; Splitting cause of action; Suit.

Cause of injury. Příčina újmy. To, co újmu skutečně způsobilo.

Causes célèbres. Slavné případy. Práce obsahující sbírku významných a zajímavých soudních rozhodnutí francouzských soudů pocházejících ze sedmnáctého a osmnáctého století. Někdy se hovoří o určitém rozhodnutí jako o „cause célèbre“, je-li pozoruhodné z pohledu zúčastněných stran nebo působí-li z hlediska faktického senzaci.

Cause suit to be brought. Zahájit nebo začít soudní řízení. Viz Cause; Concurrent causes; Efficient cause; Probable cause; Proximate cause.

Causeway. Zvýšená cesta, pěšina, zejména na mokré půdě, silnice vedená po hrázi.

Causidicus. Obhájce, ten, kdo přednáší při — ore tenus. Viz Advocate.

Cautela. Lat. Péče. Opatrnost, bdělost, předvídavost, jistota.

Cautio. Kauce, jistina. Záruka. V civilním a francouzském právu zajištění nějakého plnění, kauce, závazek nebo ručení. Také osoba ručitele.

Cautio fidejussoria. Zajištění prostřednictvím závazku nebo rukojemství třetí strany.

Cautio muciana. Jistota Muciova. Jistota poskytnutá dědicem nebo odkazovníkem v případě, že zůstavitel vázal dědictví nebo odkaz na negativní podmínku postestativní, kterou vlastně nelze rozhodnout za života obdarovaného, tedy nelze předem určit, že to či ono neučiní (např. nikdy se neožení, neopustí vlast, nebude se zabývat určitým obchodem atd.). Aby mohl obmyšlený dědictví nebo odkaz přesto ihned dostat, poskytnete jistotu, že učiní-li to, co mu podmínka nedovoluje, dědictví nebo odkaz vrátí.

Caution. Varovat, nabádat, dávat pozor, upozornit na nebezpečí.

Cautionary instruction. Upozornění poroty. Ta část pokynů soudece porotě, v níž jí upozorňuje na určité skutečnosti, které by mohly být vzaty v úvahu; např. skutečnost, že obžalovaný spáchal jiné trestné činy, než ten, pro který je souzen, což by mohlo pomoci objasnit daný trestný čin, ale neprokazuje to, že daný čin skutečně spáchal. Takovou skutečnost je třeba opatrně zvážit. Com. v. Campbell, Mass. 353 N.E. 2d 740. Též instrukce soudece porotě, aby se nenechala ovlivnit vnějšími tlaky a okolnostmi nebo aby členové poroty nehovořili o případu s jinými osobami. Jiné případy takového upozornění jsou: nehovořit před uzavřením případu se svědky, Lamons v. State, 176 Ga. App. 290, 335 S.E. 2d 652; poučení o obvyklé nepřesnosti očitého svědectví, State v. Jonas, Utah, 725 P.2d 1378; doporučení nebrat v úvahu snahu svědka vzít na sebe vinu někoho z obžalovaných, Lindsey v. United States, 484 U.S. 934, 108 S. Ct. 310, 98 L. Ed. 2d 268.

Cautione admittenda. Writ v anglickém církevním právu, ukládající biskupovi, který vězní exkomunikovanou osobu, přestože nabízí dostatečnou kauci nebo záruku, aby napříště dbal příkazů a doporučení církve.

Cautio pignoratitia. Zástava, ruční zástava. Zajištění závazku odevzdáním, resp. zástavou peněz, zboží apod.

Cautio pro expensis. Zajištění nákladů, výdajů.

Cautious. Opatrný, bedlivý, obezřelý, vyhýbající se riziku a nebezpečí.

Cautio usufructaria. Záruka, daná tenantem „for life“, že pronajatý majetek bude chránit před plýtváním a újmu.

C.A.V. Zkratka pro *curia advisari vult*, soud uváží, přihlédně, vezme v potaz.

Caveat. Lat. „Necht' pečuje“. „Necht' se stará“. Nabádání k opatrnosti. Formální upozornění soudu, soudce nebo úředníka podané stranou ve sporu, aby nečinil určité úkony, spadající do jeho pravomoci. Tento prostředek může být například využit v případě, kdy strana hodlá podat odvolání a chce zabránit (dočasně) schválení závěti nebo rozhodnutí o správě pozůstalosti nebo vydání rozhodnutí kancléřským soudem. Viz též Warning.

Caveat emptor. „Necht' pečuje kupující“. Tato sentence vyjadřuje pravidlo, že kupující nese při koupi riziko, musí sám zkoumat a posoudit vady věci. Toto pravidlo se spíše aplikuje u soudních prodejů a aukcí, než při prodeji spotřebního zboží, kde řada právních předpisů upravujících odpovědnost, záruku apod. chrání spotřebitele. Viz Warning.

Caveat emptor, qui ignorare non debuit quod ius alienum emit. Necht' se vyvaruje kupující toho, aby nevěděl, že kupuje práva jiného. Varování; kupující by neměl ignorovat, že věc, kterou kupuje, má právní vady.

Caveator. Osoba, která podá varování (caveat).

Caveat to will. Varování k poslední vůli (závěti). Varování, že poslední vůle bude předmětem soudního řízení. Napadení platnosti poslední vůle.

Caveat venditor. Necht' pečuje prodávající. Riziko nese prodávající.

Caveat viator. „Necht' pečuje chodec“ resp. „Necht' se stará uživatel silnice“. Riziko nese uživatel silnice. Tato věta se používá za účelem stručného vyjádření povinnosti uživatele silnic, který musí vynaložit odpovídající opatrnost, aby včas zaznamenal a vyhnul se defektům na silnici.

Cavendum est a fragmentis. Pozor na fragmenty.

Cavere. Lat. V kontinentálním právu a common law pečovat, být opatrný, vystříhat se, chránit, zakázat zákonem, poskytovat jistotu, složit kauci nebo poskytnout záruku při zadržení.

Cayagium. Mýto nebo poplatek placený původně v Anglii králi za vykládané zboží na ná březí nebo pobřežním výkladišti.

C.B. Zkratka pro Common Bench (viz tam), anglický, dnes již neexistující soud, která se vyskytuje ve starých sbírkách rozhodnutí a dokumentech. Také zkratka pro Chief Baron of the Court of Exchequer, Nejvyšší soudce finančního soudu.

C.B.O.E. Chicago Board of Options Exchange. Chicagská burza cenných papírů.

C.C. Tato zkratka může znamenat celou řadu obrátů, rčení a označení, jako např. „circuit court“ (nebo „city court“, „county court“), „criminal cases“ nebo „crown,

- civil, chancery cases"; „civil code“; „chief commissioner“; *cepi corpus* (vzal jsem jeho tělo — příkaz k zadržení nebo zatčení). Viz uvedená hesla.
- C.C.; B.B.** Zkratka *cepi corpus*, zatkl jsem, uvěznil jsem; zkratka „bail bond“ — propuštění na kauci. Viz *Capias* (*Capias ad respondendum*).
- C.C.C.** Commodity Credit Corporation. Komoditní úvěrová společnost.
- C.C. & C.** Zkratka: zatkl jsem ho a je ve vazbě (viz *Cepi*).
- C. Corporation.** Korporace typu C. Korporace, na niž se vztahují ustanovení oddílu C Internal Revenue Code (Zákoník o vnitřních daních). Naopak tzv. S Corporations jsou korporace, na které se vztahují ustanovení oddílu S tohoto zákoníku. Viz *Corporation*.
- C.D.** Zkratka Certificate of deposit. Vkladní certifikát.
- Caep.** V anglickém právu koupě; cokoliv na prodej; věci movité, též dobytek jako častý předmět směnného obchodu. Někdy synonymní s výrazem „caepgild“ (viz *tam*).
- Caepgild.** Propadnutí zvířete. Starobylý druh propadnutí majetku.
- Cease.** Zastavit; ukončit; odložit; suspendovat; pozastavit; propadnout. Opustit; skončit; dovést do konce; upustit od; zrušit a ukončit; přestat vykonávat nějakou aktivitu nebo ukončit nějaké jednání. Liller v. Logsdon 261 Md. 367, 275 A. 2d 469, 470.
- Cease and desist order.** Příkaz k zastavení činnosti. Příkaz správního orgánu nebo soudu zakazující určité osobě nebo obchodní firmě nějakou činnost nebo chování. Například Federální obchodní komise může nařídit firmě, aby přestala s klamavou reklamou nebo s užíváním klamavého inzerování svých výrobků. F.T.C. v. Mandel Bros., Inc., 359 U.S. 385, 79 S. Ct. 818, 3 L. Ed. 2d 893. Též příkaz k odstranění nespravedlivých poměrů v pracovních vztazích, obsahující konkrétní opatření, jež má být přijato k jejich nápravě. Viz *Injunction*; *Restraining order*.
- Cede.** Vzdát se, zřici se, postoupit, udělit. Obecně se používá pro postoupení území jednou vládou vládě jiné.
- Cedo.** Uděluji, postupuji. Toto slovo se používalo v Mexiku při převodu práva k pozemku.
- Cedula.** Ve starém anglickém právu seznam, soupis. Ve španělském právu písemné uznání dluhu co do výše, spojené se závazkem dlužníka zaplatit tento dluh ve stanovené lhůtě nebo na požádání. Též písemná výzva, připevněná na dveře uprchlého zločince, která ho vyzývá, aby se dostavil k soudu, který se bude zabývat jeho obviněním.
- Cedule.** Ve francouzském právu tento termín označuje vlastnoručně podepsaný úkon.
- Clatation.** Zatajení těhotenství nebo porodu.
- Celebration of marriage.** „Slavení svatby“. Uzavření manželství. Formální úkon, jímž se muž a žena stanou manžely podle práva; slavnostní uzavření manželství. Tento pojem se obvykle používá pro slavnostní obřad za účasti představitelů církve, tj. církevní sňatek.
- Celibacy.** Celibát. Stav neženatého člověka, resp. člověka, který se navždy vzdal možnosti oženit se.
- Celler—Kefauver Act.** Celler—Kefauverův zákon, federální zákon přijatý v roce 1950, který omezuje možnost

fúze a novelizuje v tomto ohledu Claytonův zákon z roku 1914.

- Cemetery.** Hřbitov, pohřebiště. Místo nebo oblast vyčleněná k pohřbívání mrtvých. Tento pojem označuje nejen místa pro hroby, ale i cesty a cestičky a prostory sloužící okrasným účelům.
- Cenegild.** V saském právu pokuta nebo poplatek, který má odčinit vinu a je zaplacen vrahem nebo jeho příbuznými příbuzným zavražděné osoby.
- Cenninga.** Oznámení kupujícího prodávajícímu, že na věci, které prodal, si činí nárok jiná osoba, jehož účelem je, aby se prodávající dostavil k soudu a ospravedlnil tento prodej. Přesný význam tohoto pojmu je však sporný.
- Censaria.** Ve starém anglickém právu farma nebo dům s pozemkem pronajatý za stanovené nájemné do stálého pronájmu.
- Censarii.** Poplatníci. Ve starém anglickém právu farmáři nebo jiné osoby, které musely platit daň (census).
- Censere.** V římském právu usnášet se, vyhlásit.
- Censo.** Ve španělském a mexickém právu roční platba, nájem za pozemek. Právo na roční rentu (nebo penzi), které osoba získá na základě toho, že převede na jiného určitou peněžní částku nebo nemovitost.
- Censo al quitar.** Odpisovatelná roční renta jinak označovaná jako „censo redimible“.
- Censo consignativo.** Renta z převedeného pozemku. Renta se označuje jako „censo consignativo“ v případě, že osoba, která pobírá tuto rentu, převede za to, že jí bude tato roční renta vyplácena, pozemek, který má v užívání (estate in fee).
- Censo enfiteutico.** Renta z *ius emphyteuticum*. Renta z pachtu. Ve španělském a mexickém právu je to roční renta z pachtu. Je to druh renty (censo), kdy osoba, která převedla na jiného právo obdělávat pozemek, ale ponechala si vlastnická práva k němu, může za to požadovat roční pravidelnou rentu (canon, pensio). Vlastník takového pozemku se nazývá „censualisto“ a osoba, která rentu platí „censatario“.
- Censor.** Cenzor. Osoba, která prověřuje publikace, filmy apod. z hlediska jejich obsahu. Římský úředník, který měl za úkol rozdělit občany podle jejich majetku, věku a stavu (census), zkoumat veřejnou mravnost a rodinný život občanů. Úředník armády, který prověřuje dopisy odesílané vojáky a vyškrtává z nich pasáže, které ohrožují bezpečnost armády. Viz *Censorship*; *Prior restraint*.
- Censo reservatio.** Renta z převodu pozemku. Ve španělském právu je to nárok na placení roční renty na základě převedení všech vlastnických práv k pozemku na jiného.
- Censorship.** Cenzura. Dohled nad publikacemi, filmy, hrami, apod., jehož účelem je zákaz šíření, výroby a distribuce takových prací, které jsou zjevně obscénní, nemorální nebo nemravné. Tato činnost je často považována za porušování ústavně zaručené svobody tisku a projevu. Near v. Minnesota, 283 U.S. 697, 716, 51 S. Ct. 625, 75 L. Ed. 1357; Roth v. United States, 354 U.S. 476, 77 S. Ct. 1304, 1 L. Ed. 2d 1498; Miller v. California, 413 U.S. 15, 2293 S. Ct. 2607, 37 L. Ed. 2d 419. Viz též *Obscenity*; *Prior restraint*.
- Censuales.** Censuálové. Ve starém evropském právu to byli oblati nebo příslušníci kláštera nebo kongregace;

osoby svěřené do péče kláštera, za tuto péči se pak platil roční poplatek nebo renta z pozemků této osoby ve prospěch daného kláštera nebo kostela.

- Censuere.** „Usnesli se; rozhodli“. V římském právu se tento ustálený obrat používal při vynášení rozsudků a rozhodnutí senátu.
- Censumethidus or censumorthidus.** „Mrtvá renta“, obdoba tzv. „mortmain“ (viz *tam*) neboli „mrtvá ruka“.
- Censure.** Napomenutí. Formální rozhodnutí zákonodárského, správního nebo jiného orgánu, jímž je udělováno pokárání nebo důtka nějaké osobě, obvykle členu nebo pracovníku takového orgánu. Viz *Censor*; *Reprimand*.
- Census.** Sčítání lidu. Oficiální sčítání lidu ve státě, kraji či jiné správní jednotce. Obvykle zahrnuje i takové informace jako pohlaví, věk, rodinný stav, sociální a ekonomické poměry a jiné statistické údaje. City of Compton v. Adams, 33 Cal. 2d 596, 203 P. 2d 745, 746. Celostátní sčítání lidu se provádí od roku 1790 každých 10 let a zahrnuje stále větší počet sociálních a ekonomických údajů. Toto sčítání má význam při určení nebo úpravě volebních obvodů. Viz též *Census bureau*; *Federal census*.
- V římském právu sčítání lidu podle jejich věku, rodinného stavu a majetkových poměrů.
- Ve starém evropském právu „census“ označoval daň, poplatek nebo mýto.
- Census bureau.** Úřad pro sčítání lidu. (The Bureau of the Census.) Byl zřízen zákonem Kongresu z 6. března 1902 (32 Stat. 51). Hlavní úloha tohoto úřadu vyplývá z Ústavy (Art. I Sec. 2, Cl. 3) kde se stanoví, že sčítání lidu se uskuteční každých 10 let, a dále ze zákonů obsažených v části 13 Zákoníku USA. Podle zákona jsou informace týkající se osob, domácností nebo zařízení, které Úřad pro sčítání lidu získá, přísně důvěrné a slouží pouze statistickým účelům.
- Census regalis.** Roční příjem „Koruny“ v anglickém právu.
- Cent.** Cent. Mince užívaná v USA, která má nejnižší hodnotu z mincí ražených v současné době. Setina dolaru.
- Cental.** Cental. Váhová jednotka, užívaná hlavně pro obilí v Liverpoolu, váží 100 liber. Ve Spojených státech se jí říká „hundred weight“.
- Centena.** Centena. Setnina. Obvod nebo správní jednotka, čítající obvykle sto svobodných mužů, zřizovaná u Góthů, Germánů, Franků a Lombardů pro vojenské i civilní účely a odpovídající tomu, co se u Sasů nazývalo „hundred“ (viz *tam*). Též ve starých žalobách a sbírkách rozhodnutí váhová jednotka.
- Centenarii.** Smírčí soudci a pomocníci šerifa ve hrabstvích, jejichž soudním obvodem je „centena“ (viz *tam*) a kteří soudí méně závažné případy.
- Centeni.** Obyvatelé územní jednotky tzv. centena (viz *tam*) nebo obyvatelé okresu, který se původně skládal ze stovky vesnic, ale nyní je tak již pouze označován.
- Center.** Centrum, střed. Tento pojem, užívaný často nikoliv ve svém přesném matematickém nebo geografickém významu, znamená střední, ústřední bod nebo část čehokoliv. Střed pozemku je například průsečíkem spojnice mezi severním a jižním rohem pozemku a spojnice mezi jeho východním a západním rohem. Obdobně střed křižovatkou dvou ulic je průsečík střed-

ních linií protínajících se ulic. Střed vodního toku je středem přesně určeného hlavního koryta řeky.

- Center of gravity doctrine.** Doktrína těžiska právního vztahu. Doktrína mezinárodního práva soukromého. Podle této doktríny se případy konfliktu práva řeší tak, že se užije práva, které má nejužší vztah nebo největší význam pro předmět a strany sporu. Tento pojem se užívá promiscue s výrazy „nejvýznamnější vztah“ nebo „velký počet kontaktů“, užívanými v příslušných teoriích. Mitchell v. Craft., Miss., 211 So. 2d 509; Baffin Land Corp. v. Monticello Motor Inn, 70 Wash. 2d 893, 425 P. 2d 623, 625.
- Centesima.** Setina, v římském právu.
- Usuria centesimae.* Dvanáct procent ročně; jedna setina ze základní částky splatná každý měsíc — měsíc byl základní časový úsek pro počítání úroků v římském právu.
- Centime.** Centim. Označení pro jednotku francouzské měny, která je setinou franku.
- Central criminal court.** Ústřední trestní soud. Známý též pod jménem „Old Bailey“. Název Soudu anglické koruny zavedený Zákonem o soudech (Courts Act) z roku 1971. Sídli od roku 1834 v centru Londýna.
- Central Intelligence Agency.** Ústřední zpravodajská služba. Orgán federální vlády odpovídající za koordinaci všech informací, týkajících se bezpečnosti státu. Veškeré informace a doporučení tohoto druhu předává CIA Radě státní bezpečnosti (National Security Council), které je odpovědná a jíž je řízena.
- Centralization.** Centralizace. Koncentrace moci v rukou centra nebo vlády. Například působnost a pravomoci v otázkách státních zájmů a otázkách mezinárodních jsou soustředěny v rukou federální vlády.
- Centumviri.** V římském právu vznešený soud o stu, později stu pěti soudcích. 3 Bl. Comm. 515.
- Century.** Centurie. Římané byli rozděleni do centurií, čítaly sto mužů, stejně jako Angličané do tzv. „hundreds“. Též století.
- CEO.** Zkratka chief executive officer. Hlavní odpovědný úředník firmy, společnosti.
- Ceorl.** V anglosaském právu třída svobodných lidí, kteří však neměli žádný pozemkový majetek. Svobodný tenant, který měl v pachtu půdu od thena s tím, že byl povinen platit rentu nebo poskytovat službu. Svobodný člověk nižšího postavení zaměstnaný v hospodářství. V době normanského záboru tento pojem, stejně jako ostatní pojmy označující pracovníky, zejména příslušníky podrobené rasy, dostal pejorativní význam, přibližně jako lidové označení „churl“ (svobodný muž nejnižšího postavení, „balík“).
- Cepi.** Lat. Dosl. „Vzal jsem“. „Chopil jsem se“. Zatkl jsem. Tento výraz se běžně užívá na obsílce, kterou doručuje šerif, je-li psána latinsky. Zejména pak v případě zprávy o obsílce nebo splnění writu „capias“ (viz *tam*). Zpráva o obsílce nebo provedení soudního příkazu (viz *Return*) v případě writu „capias“ (viz *capias*). Má obvykle tři formy: *Cepi corpus*, dosl. chopil jsem se těla, tj. uvěznil jsem, zatkl jsem žalovaného; *Cepi corpus et bail*, zatkl jsem a poté jsem propustil žalovaného na kauci; *Cepi corpus et committitur*, zatkl jsem dotyčného a on byl odsouzen (k vězení); *Cepi corpus est in custodia*, zatkl jsem dotyčného a žalovaný je pod dohled-

dem; *Cepi corpus et est languidus*, zadržel jsem žalovného a on je nemocen, tj. je natolik nemocen, že je nebezpečné ho přemístit do vězení; *Cepi corpus et paratum habeo*, zatkl jsem dotyčného a mám ho (žalovného) k dispozici, tj. pod dozorem a připraveného předstoupit před soud v případě potřeby.

Cepit. „Vzal“. Tento výraz byl charakteristickým pro (latinské) writy, týkající se neprávem odňaté věci, pro rozhodnutí ve věcech (trespass) úmyslného porušení držby movité věci a rozhodnutí o žalobě na vydání neprávem odňaté věci (replevin — obdoba reivindikace). V trestním právu byl tento výraz nezbytnou součástí obžaloby z krádeže.

Cepit et abduxit. „Vzal a odvedl“. Tento obrat se používal ve writech, týkajících se úmyslného protiprávního jednání (trespass) a při obžalobě z krádeže, kde předmětem krádeže byl „živý majetek“, tj. zvíře.

Cepit et asportavit. „Vzal a odnesl“. Užívá se v rozhodnutích o úmyslném porušení práva k věci movité (trespass to goods) a v obžalobě pro krádež tam, kde obžalovaný protiprávně odnesl nějaký movitý majetek.

Cepit in alio loco. „Vzal na jiném místě“. Dříve užívaná žalobní odpověď na žalobu na vydání neprávem odňaté věci (obd. reivindikace), kde se žalovaný hájí tím, že vzal předmětnou věc na jiném místě, než je uvedeno v žalobním návrhu.

Cera impressa. Lat. Otisk pečeti. Může to být otisk na pečeti kolečko nebo na jinou látku, do níž se pečet může otisknout, dokonce i na papír.

CERCLA. Comprehensive Environmental Response, Compensation, and Liability Act 1980. Zákon o všeobecné odpovědnosti za škody způsobené na životním prostředí a jejich náhradě. Viz Superfund.

Certa debet esse intentio, et narratio, et certum fundamentum, et certa res quae deducitur in iudicium. Žalobní důvod a vylíčení skutkové podstaty by měly být určité a určitý by měl být i základ a věc předkládaná soudu k posouzení.

Certain. Určitý; přesný; určený; stanovený; exaktní; jasný; zřejmý; nepochybný; nebo, v právu, schopný být identifikován nebo ozřejmen, bez možnosti omylu nebo nejasností, a to na základě daných údajů. Nepochybný.

Certain services. Stanovené služby. Ve feudálním a starém anglickém právu to byly služby, jejichž rozsah byl přesně stanoven a které nemohly být pod žádnou zámlou zvýšeny či rozšířeny. Např. placení roční renty, povinnost zorat určitou výměru ve třech dnech. 2 Bl. Comm. 61.

Certainty. Jistota. Absence pochybností. Přesnost, preciznost, určitost. Schopnost být určitý, přesný a jasný. Viz Certain.

Cert. den. Certiorari denied. Žádost o poskytnutí výjimečného opravného prostředku zamítnuta. Viz Certiorari.

Certificando de recognitione stapulae. V anglickém právu writ, příkazující starostovi tržního města, aby předložil statut tržního města lordu kancléři, v případě, že sporná strana tak odmítá učinit. Obdobné writy existují na ověření obchodnických statutů apod.

Certificate. Certifikát, osvědčení, ověření listiny. Písemné oznámení nebo úřední potvrzení, že nějaký úkon

byl nebo nebyl učiněn, nějaká skutečnost nastala nebo byly splněny určité právní formalities. Písemné osvědčení vydané nebo vyhotovené soudem a určené jako oznámení, soudní příkaz nebo delegace jinému soudu, soudci nebo úředníku. Potvrzení nějaké skutečnosti podepsané stranou, která ji stvrzuje. Písemné prohlášení. Osvědčení vydané státním úředníkem je písemné a podepsané potvrzení, avšak ne nezbytně pod přísahou, což je jinak v právu důkazním nutné potvrzení pravdivosti uvedených skutečností. Doklad o tom, že určitá osoba splnila dané požadavky a může provozovat praxi v určitém oboru. Viz též Affidavit; Birth certificate; Licence; Permit.

Certificate for costs. Sdělení o nákladech řízení. Podle anglické uzance je to písemné vyjádření nebo sdělení vyhotovené a podepsané soudcem, který projednával daný případ, ve kterém jsou uvedeny určité skutečnosti, které je třeba prokázat, aby straně byly přiznány nároky na náklady řízení v souladu se zákonem.

Certificate into chancery. Vyjádření, stanovisko pro kancléřský soud. Podle anglické soudní uzance tento dokument obsahuje stanovisko soudců common — law soudu k právní otázce, kterou jim předložil k posouzení kancléřský soud.

Certificate lands. Pozemky získané na základě osvědčení. V Pennsylvánii, v období po revoluci, to byly pozemky vyčleněné v západní části státu, které si mohli, na základě osvědčení, které dostali namísto žoldu, koupit vojáci revoluční armády.

Certificate of acknowledgment. Ověřená listina. Ověření státního notáře, smírčího soudce nebo jiného příslušného úředníka připojené ke smlouvě, zástavní listině nebo jiné právní listině, které dokládá, že se dotyčné strany před něj osobně dostavily k určitému datu a zde potvrdily, že předmětná listina vyjadřuje jejich skutečnou vůli a jimi zamýšlený úkon nebo smlouvu. Ověření písemného právního úkonu určité osoby. Thane v. Dallas Joint Stock Land Bank of Dallas, Tex. Civ. App., 129 S.W. 2d 795, 799.

Certificate of amendment. Doklad o dodatcích. Dokument podaný u orgánu příslušného pro registraci obchodních společností (např. ministerstva), oznamující dodatky stanov určité společnosti nebo změny její zakladatelské smlouvy.

Certificate of assize. Osvědčení zvláštního zasedání soudu. Writ vydaný zvláštním zasedáním soudu (assize — viz tam), na jehož základě byl případ znovu přezkoumán. Nyní zcela obsolentní. 3 Bl. Comm. 389.

Certificate of authority. Úřední povolení. Doklad vydaný příslušným státním orgánem (ministerstvem) na základě žádosti zahraniční obchodní společnosti o povolení provozovat obchodní činnost v daném státě.

Certificate of competency. Doklad o způsobilosti. Tento doklad požaduje na malých podnicích Správa drobného podnikání (Small Business Administration) v případě, že uzavírají smlouvu na státní dodávky a podílejí se na státní zakázce.

Certificate of convenience and necessity. Certifikát o potřebnosti a nutnosti. Osvědčení vydávané orgánem státní správy (Public Service Commission — Komise pro veřejné služby; I.C.C.), kterým se uděluje zvláštní povolení společností poskytujícím veřejné služby a provozujícím dopravu.

Certificate of deposit. Vkladní certifikát. Písemné potvrzení banky o uložení finančních prostředků, splatné vkladateli na požádání nebo splatné na požádání držitele. U.C.C. § 3—104 (2) (c). Potvrzení banky o termínovaném vkladu, obvykle úročeném.

Certificate of discharge. Viz Satisfaction piece.

Certificate of election. Osvědčení o zvolení. Osvědčení vydané guvernérem, volební komisí nebo jiným kompetentním orgánem osobě nebo osobám řádně zvoleným ve volbách.

Certificate of good conduct. Osvědčení o dobrém chování (dobré pověsti). Úřední písemný doklad, který dosvědčuje, že uvedená osoba je řádným občanem respektujícím právo, s dobrou pověstí a způsobilostí splnit podmínky pro udělení licence. Např. provozovat obchod s lihovinami. City of Chattanooga v. Tenn. Alcoholic Bev. Comm., Tenn., 525 S.W. 2d 470, 480.

Certificate of holder of attached property. Osvědčení držitele soudem zajištěného majetku. Doklad, který musí být podle zákonných požadavků v některých státech USA předložen šerifovi třetí osobou, která je držitelem zajištěného majetku. V tomto osvědčení je uvedena cena a povaha zajišťovaného majetku a povaha práva této třetí osoby k zajištěnému majetku žalovného.

Certificate of incorporation. Osvědčení o registraci korporace. Ve většině států USA je to doklad vydaný státním orgánem (ministerstvem), který potvrzuje přijetí stanov společnosti a její vznik. V některých státech USA se tohoto pojmu používá k označení dokumentu předloženého společností státnímu orgánu (ministerstvu), tedy stanov společnosti. Revised Model Corporation Act (Upravený vzorový zákon o korporacích) nepožaduje již takové osvědčení o registraci, ale pouze doklad o registračním poplatku. Viz též Articles of incorporation.

Certificate of indebtedness. Certifikát o zadlužení. Směnka vydaná korporací, která má v podstatě stejnou povahu jako obligace, i když není obvykle zajištěna určitým konkrétním majetkem. Nicméně na základě takového certifikátu může mít věřitel právo přednostního uspokojení své pohledávky z majetku korporace. *Srov.* Debenture. V bankovníctví obdoba vkladního certifikátu, vládou vydané krátkodobé obligace, státní obligace.

Certificate of insurance. Pojistný certifikát. Certifikát o pojištění. Doklad o uzavření pojistné smlouvy obsahující obecné vymezení rozsahu pojištění.

Certificate of interest. Úrokový certifikát. Listina dokládající nárok na částečný nebo procentuální podíl z ropné produkce nebo výroby plynu. *People v. Sidwell*, 27 Cal. 2d 121, 162 P. 2d 913, 915.

Certificate of need. Doklad o potřebnosti. Řada států USA upravila právními předpisy postup při změně nebo využití jiného zdravotnického zařízení, ve snaze zabránit rostoucím nákladům ve zdravotnictví a zneužívání nebo nadbytečnému zdvojování lékařské péče. Podle těchto předpisů musí osoba, která chce změnit své dosavadní zdravotnické zařízení nebo zdravotnickou instituci, podat žádost příslušnému státnímu orgánu o vydání dokladu o potřebnosti této změny.

Certificate of occupancy. Osvědčení o odpovídajícím stavu objektu. Doklad osvědčující, že daný objekt je ve stavu vyhovujícím stavebním předpisům a předpisům

o rozvoji území. Tento doklad vydává příslušný orgán místní správy a běžně se vyžaduje při pronájmu nebo převodu objektu. Doklad, který potvrzuje, že současný stav objektu odpovídá schváleným plánům.

V řadě měst se takové osvědčení o odpovídajícím stavu požaduje u bytového fondu proto, aby se zabránilo jeho devastaci. Každý uvolněný byt musí být znovu zkontrolován a musí odpovídat požadovanému standardu.

Certificate of participation. Certifikát o účasti. Certifikát vydaný namísto akcií investiční společností s uvedením poměrného úroku nebo úroku z půjčky společností poskytnuté.

Certificate of public convenience and necessity. Viz Certificate of convenience and necessity, výše.

Certificate of purchase. Osvědčení o koupi. Osvědčení vydané státním úředníkem úspěšnému dražiteli v soudní dražbě, které ho opravňuje k tomu, aby mu byla soudem vydána listina potvrzující vlastnictví nebo aby jí soud vydal (podle okolností případu) po uplynutí doby určené k možnému vykoupení pozemku hypotečním dlužníkem.

Certificate of redemption. Osvědčení o vykoupení. Osvědčení o vykoupení majetku prodaného v soudní dražbě původním vlastníkem, hypotečním dlužníkem, ve stanoveném výkupním období.

Certificate of registry. Osvědčení o registraci. V námořním právu je to registrace pravidla v souladu s registračními předpisy daného státu. Loď pak pluje pod jeho vlajkou.

Certificate of sale. Viz Certificate of purchase, výše.

Certificate of stock. Osvědčení o vlastnictví akcií. Osvědčení vydané korporací nebo akciovou společností, které potvrzuje, že jmenovaná osoba je vlastníkem uvedeného počtu akcií. Je to písemný doklad o vlastnictví akcií a právních vztazích, které z tohoto vlastnictví vyplývají. Je to listina dokládající právní nároky z inkorporovaného majetku a je obdobou jiných listin tohoto druhu.

Certificate of title. Vlastnický certifikát. Doklad o vlastnictví běžně užívaný například při převodu motorových vozidel. Viz též Insurance (*Title insurance*).

Certificate, trial by. Řízení na základě prohlášení. Druh prvoinstančního soudního řízení, dnes již málo užívaný. Používá se v případech, kdy rozhodnutí ve věci závisí na uznání určité skutečnosti soudem a soudce se zde opírá pouze o slavnostní prohlášení nebo tvrzení, které poskytuje co nejpřesnější a nejpravdivější obraz skutečného stavu. Viz Trial by certificate.

Certification. Osvědčení, potvrzení. Formální písemné potvrzení nějaké skutečnosti. Úkon, kterým se uděluje osvědčení nebo potvrzuje existence osvědčení. Formální potvrzení vydané NLRB (National Labor Relation Board — Federální výbor pro pracovní vztahy) o tom, že většina zaměstnanců dané organizace je členem organizace pracujících, která vede vyjednávání se zaměstnavatelem (odborů). Viz Attestation; Certificate.

Certification mark. Osvědčení o známce. Výraz „osvědčení o známce“ obsahuje určité slovo, název, symbol, značku nebo jejich kombinaci (1) užívané jejím uživatelem nebo (2) označení, k němuž jeho vlastník hodlá bona fide udělit licenci pro obchodní využívání a podá žádost o zápis této licence do rejstříku ochran-